

Новы Час

УЛАДЗІМІР КОЛАС

Стар. 4

СУПРАЦЬ ЛЮДЗЕЙ І ГІСТОРЫ

У Мінску жыхары дамоў па вуліцы Рэвалюцыйнай змагаюцца супраць гарадскіх уладаў за сваю маёмасць і захаванне гістарычнай забудовы горада

Стар. 6

ФУТБОЛ: ПЕРАМОГА АБО СМЕРЦЬ

Інтырыга цяперашняга Кубка свету не толькі ў тым, хто стане чэмпіёнам. У турніры бяруць удзел каманды, сустрэчы паміж якімі за доўгія гады набылі характар сапраўднай вендэты

Стар. 11

СВЯТАЯ ЕФРАСІННЯ І ЯЕ СКАРБЫ

Стар. 15

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ВАЛЯНЦІН
АКУДОВІЧ — 60

Нарыс Марыі Мартысевіч

▶ З НАГОДЫ

ВЫМУШАНЫ ГУМАНІЗМ

Вольга Хвойн

Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу ўхваліў законапраект «Аб амністыі ў сувязі з 65-годдзем Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гадоў». Па амністыі з папраўчых устаноў закрытага тыпу можа быць вызвалена каля 2 230 чалавек, з устаноў адкрытага тыпу — каля 900 чалавек, скарочаны тэрмін пакарання 9 300 асуджаным. Улады штораз прэзентуюць амністыю як акт гуманізму. Але за адваротным бокам медалю хаваеца не толькі намер даць яшчэ адзін шанец асуджаным.

Беларусь па колькасці зняволеных на 100 тысяч насельніцтва займае другое месца ў Еўропе пасля Расіі, а ў свеце — трэцяе-чацвёртае. У дэпартаменце выканання пакаранняў МУС Беларусі не хаваюць, што цяпер практична кожны сёмы грамадзянін, які пражывае на тэрыторыі Беларусі, наўпрост або ўскосна звязаны з турмой — ці сам адбываў пакаранне, ці сваякі адбываюць. Да словаў, сярэдні тэрмін пазбаўлення волі ў нас таксама адзін з самых высокіх у Еўропе — 6,3 гады. Статыстыка выразна паказвае, што амністыя — гэта яшчэ (ці найперш?) і спосаб крыху зменшыць перапоўненасць пенітэнцыярных устаноў.

Аднак у адным з інтэрв'ю старшыня камісіі па нацыянальной бяспечы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі Віктар Гумінскі прызнаўся, што «адны амністыі сітуацыю з вялікай колькасцю асуджаных

Беларусі не выратуюць, неабходныя змены ў заканадаўстве». Па словаў Гумінскага, для таго, каб Беларусь пакінула адну з лідзіруючых пазіцый сярод краін па паказыку колькасці асуджаных на 100 тысяч насельніцтва, трэба змяніць пакаранні за эканамічныя злачынствы.

«Маё асабістое меркаванне — людзі, асуджаныя за эканамічныя злачынствы, не павінны знаходзіцца на ўтрыманні ў падаткаплацельшчыку. У цяперашні час (другая палова 2009 года — рэд.) у Беларусі 37,5 тысячи чалавек адбываюць пакаранне, з якіх 47 працэнтаў — за эканамічныя злачынствы. Калі мы скроцім у будучым колькасць асуджаных да пакарання, звязанаму з пазбаўленнем волі, то будзе выглядаць больш-менш годна», — лічыць Гумінскі. Адпаведных пажаданням дэпутата змена ў Крымінальным кодэксе пакуль не было. А колькасць

карупцыйных ды іншых кримінальных спраў эканамічнага характару — уражвае.

Да словаў, каб паказаць чыноўнікам бязрадасны перспектывы «зоны», з ініцыятывы генеральнага прокурора Беларусі ў Мінску і іншых рэгіёнах краіны арганізаваны і праводзяцца экспкурсіі ў пенітэнцыярныя ўстановы. Гавораць, што гэтае ноу-хау карыстаецца папулярнасцю.

Паводле законапраекту, пад вызваленне ад крымінальной адказнасці і пакарання трапляе шэраг катэгорый асуджаных, сярод якіх — непаўнолетнія, цяжарныя жанчыны; жанчыны і адзінкі мужчыны, якія маюць непаўнолетніх дзяцей; асобы пенсійнага ўзросту; інваліды; хворыя на актыўную форму сухотаў; ВІЧ-інфікаваныя; ветэраны баявых дзеяняў; удзельнікі ліквідацыі наступстваў катасрофы на ЧАЭС, а таксама асобы, якія атрымалі раненні пры

выкананні абавязкаў у перыяд праходжання службы.

Амністыя хворых на сухоты і ВІЧ-інфікраваных — насамрэч акт гуманізму. І не толькі для іх, але і для людзей, якія адываюць пакаранне побач з імі. У Беларусі нармальнае практыкай ёсьць, калі хворыя і здаровыя сядзяць у адной перапоўненай камеры. Пра асобныя камеры, асобнае харчаванне размова не вядзеца. Тым больш што і для звычайных людзей умовы лячэння часам далёкія ад нармальных. Нагадаю, што ў 2008 годзе хворыя на сухоты двойчы абвяшчалі галадоўкі ў лякарнях краіны на знак пратесту супраць кепскіх умоў лячэння і абразлівага абыходжання з імі медперсаналу.

Былы палітвязень Аляксандр Казулін лічыць, што амністыя — заўсёды акт гуманістычны, але ў нашай краіне мае свае асаблівасці. «З большага амні-

тыя ў Беларусі камерцыйная. То бок, калі ты заплаціў, то можаш патрапіць пад амністыю. Але зарабіць у турме сабе на амністыю немагчыма — у мае часы заробак зняволенага быў недзе 25 тысяч у месяц, не думаю што зараз ён большы. Бось і атрымліваеца, што хто мае гроши, мае і шанцы выйсці на волю, — разважае палітык. — Магу сказаць, што сорак працэнтаў, а можа і ўсе пяцьдзесят, з тых, хто знаходзіцца ў турме разам са мной, можна было не пазбаўляць волі, а пакараць іншымі санкцыямі. Наогул, усе праblems, пра якія гавораць у прэсе, маюць месца ў беларускай пенітэнцыярнай сістэме. Але, каб нешта змянілася, патрэбна галоснасць, каб людзі ведалі, у якіх умовах знаходзяцца вязні».

Эксперты і праваабаронцы умовы ўтрымання ў беларускіх турмах называюць блізкімі да катаўвання. Так, прадстаўнік ААН/ПРААН у Беларусі Антоніус Брук заявіў, што ў нашай краіне няма ніводнай турмы, якая б цалкам адпавядала стандартам Сусветнай арганізацыі аховы здароўя па інфекцыйным контролі. Дыпламат выказваў шкадаванне і з нагоды таго, што ў беларускіх турмах ніколі не праводзіліся даследаванні па пытаннях гвалту, у тым ліку сексуальнага.

Да прыкладу, у Расіі даследаванні паказалі, што больш за 40 працэнтаў зняволеных зведваюць сексуальны гвалт. Спецъялісты ўпэўненыя, што айчынныя «зоны» не з'яўляюцца піянерскім лагерам паводле ўнутраных правілаў жыцця вязняў. Але публічна гаварыць аб іх проблемах улады не гатовыя, прыкрываючы непрыемныя факты адговаркамі, што турма — не зона адпачынку, і мусіць у чалавека, які туды патрапіў, выклікаць адпаведныя пачуцці.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

АКЦЫЯ

ЗНОЎ «СТОП-БЕНЗІН»

Акцыя аўтааматараду «Стоп-бензін» супраць росту цэн на бензін будзе працягнута. Пра гэта 15 чэрвеня ў Мінску на пасяджэнні круглага стала паведамліў адзін з ініцыятараў правядзення акцыі Канстанцін Міхайлаў.

«Акцыя атрымала шырокі разананс у грамадстве і будзе працягвацца, натуральна, у рамках закона», — адзначыў Міхайлаў. Арганізаторы акцыі, паводле яго слоў, прадоўжаць распаўсюджаваць пратэстную сімволіку (налепкі) і чакаць адказу на свой зварот ад Адміністрацыі прэзідэнта.

Як паведамлялася раней, 1 чэрвеня аўтааматарады накіравалі ў Адміністрацыю прэзідэнта калектывы з патрабаваннем перагледзець парадак фарміравання адпускных цэн канцэрна «Белнафтахім» на нафтапрадукты. «Ад адказу на наш

зварот будзе залежаць далейшае развіццё падзеі», — падкрэсліў Міхайлаў.

Ён не выключыў магчымасць правядзення яшчэ некалькіх паказальных акцый пратэсту, калі ўлады і надалей працягнуць ігнараваць аўтааматараду.

«У прыватнасці, у рамках круглага стала мы планавалі амбэркаваць з прадстаўнікамі канцэрна «Белнафтахім» пытанні цэнаўтарэння на нафтапрадукты. Аднак нікто з «Белнафтахіма» не адгукнуўся на наша запрашэнне», — падкрэсліў актывіст.

Замест гэтага арганізаторы круглагу стала атрымалі пісмовы адказ з канцэрна «Белнафтахім». У лісце ўказаны, што дзеяньні канцэрна праводзіцца ў рамках заканадаўства і ёсць вычарпальная інфармацыя пра прычыны змены цэн на нафтапрадукты аператаруна размяшчэнца на сайце «Белнафтахім».

БелаПАН

КАДРЫ

НАРЭШЦЕ ПРЫЗНАЧЫЛІ

Іван ВАРВАШЭВІЧ

Аляксандр Лукашэнка даў згоду на прызначэнне старшынёй Круглянскага райвыканкама Анатоля Дуцько.

Раней Анатоль Іванавіч працаваў першым намеснікам старшыні Горашкага райвыканкама, начальнікам упраўлення сельскай гаспадаркі і харчавання.

Пасада старшыні Круглянскага райвыканкама заставалася вакантнай больш за год, пасля таго, як

напачатку 2009-га былы старшыня Дэмітрый Гобараў быў прызначаны старшынёй Магілёўскага райвыканкама. Уесь гэты час абавязкі кіраўніка раёна выконваў начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі і харчавання Аляксандр Бутараў.

За час вымушанага безуладдзя Круглянскі раён здолеў заўаліць выкананне шэрагу асноўных прағнозных паказыўкаў за 2009 год і першыя пяць месяцаў гэтага года.

Днёмі адбудзеца сесія Круглянскага райсавета, на якой дэпутаты разгледзяць пытанне аб зацвярдженіі Анатоля Дуцько старшынёй Круглянскага райвыканкама.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

КААЛІЦЫЯ РАСПАДАЕЦЦА

Гомельскія рэгіянальныя структуры руху «За Свабоду», Партыі БНФ і Асамблія няўрадавых арганізацый заявілі пра выхад з мясцовай кааліцыі дэмакратычных сіл.

15 чэрвеня на прэс-канферэнцыі каардынатар руху «За Свабоду» па Гомельскай вобласці Пётр Кузняцоў растлумачыў гэта разэнне тым, што частка суб'ектаў рэгіянальнай кааліцыі дэмсіл «вядзе настойлівую агітацыйную працу, якая ідзе ўразрэз з мэтамі і планамі многіх суб'ектаў».

Паводле слоў Кузняцова, прадстаўнікі Беларускай партыі левых «Справядлівіх свет» і Аб'яднанай грамадзянскай партыі распачалі «контрпрадуктыўную агітацыйную кампанію сярод мясцовага дэмакратычнага актыўу, якая ўтрымлівае галоўны месідж — давайце не будзем працаваць на выбарах, таму што ў Мінску палітыкі не могуць дамовіцца».

Прадстаўнік Асамблія няўрадавых арганізацый Галіна Скара-

ход дадала, што апошнім часам каардынацыйны савет рэгіянальных АДС агітуе сбіраў быўшай ініцыятыўнай групы Аляксандра Мілінкевіча не ўдзельнічаць у выбарчых кампаніях прэтэндэнтаў на пасаду прэзідэнта, якія не праішлі працэдуру ўзгаднення адзінага кандыдата ад АДС.

Такая пазіцыя была прынята рэгіянальнымі АДС у ліпені 2009 года, і на дадзены момант гэты дакумент застаўся без змяненняў, адзначыла Скараход. Паводле яе слоў, частка суб'ектаў дадзены дакумент не прызнала, паколькі лічыць яго ўтопіяй у існуючых палітычных умовах.

Гэта не першы канфлікт, які адбыўся за апошні час у асяродку гомельскіх дэмакратоў. На мінулым тыдні кіраўніцтва аргамітэта партыі «Беларуская хрысціянская дэмакратыя» праз СМИ абвінаваціла Пятрана Кузняцова ў подкупе сваіх актыўістаў. Пазней гомельскі каардынатар аргамітэта БХД Канстанцін Жукоўскі абверг інфармацыю пра які-небудзь подкуп актыўістаў.

Паводле БелаПАН

ВЫБАРЫ

ЗАПРАШАЕМ КАНДЫДАТАЎ

Іван БАРЫСАЎ

**На канферэнцыю дэмакратычных сіл
Магілёўшчыны запросяць усіх патэнцыйных кандыдатаў у прэзідэнты. Такое рашэнне было прынятае 15 чэрвеня на пасяджэнне Каардынацыйнай рады Магілёўской абласной кааліцыі дэмакратычных сіл.**

У пасяджэнні прынялі ўдзел рэгіянальныя прадстаўнікі асноўных палітычных партый, Асамбліі недзяржаўных арганізацый Магілёўшчыны, руху «За свабоду», незалежных прафсаюзаў і рэгіянальных кааліций Магілёўской вобласці.

Пасля працяглай дыскусіі Каардынацыйная рада вырашила склікаць 10–11 ліпеня гэтага года Магілёўскую абласную каанферэнцыю дэмакратычных сіл. Удзел у каанферэнцыі прымуць кандыдаты ў дэпутаты мясцовых саветаў, якія здолелі дайсці да реістрацыі, сябры Каардынацыйнай рады і па аднаму

дэлегату ад кожнага суб'екта кааліцыі дэмакратычных сіл.

Таксама створаны аргамітэт па падрыхтоўцы Магілёўской абласной каанферэнцыі дэмакратычных сіл, у склад якога ўваішлі пяць чалавек. Гэта вядомыя на Магілёўшчыны актыўісты дэмакратычнага руху: Галіна Лісіцына, Рыгор Кастусёў, Юрый Новікаў, Аляксандар Сілкоў і Уладзімір Шанцаў.

Сябры Каардынацыйнай рады вырашилі накіраваць запрашэнні ўсім патэнцыйным кандыдатам на пасаду прэзідэнта ад дэмакратычных сіл прыняць ўдзел у каанферэнцыі. Патэнцыйным кандыдатам будзе прадастаўлена магчымасць выступіць перад дэлегатамі каанферэнцыі і выкласці сваё бачанне стратэгіі і тактыкі дзеянняў падчас прэзідэнцкай кампаніі.

«Асноўнае пытанне, якое мы павінны разгледзець на каанферэнцыі, — лічыць намеснік старшыні Каардынацыйнай рады Юрый Новікаў, — гэта вынікі нашай працы за мінулы перыяд і, асабліва, падчас выбарчай кампаніі ў мясцовыя саветы. Аднак не менш важна даведацца і пра праграмы дзеянняў

насці мяркуемых кандыдатаў на пасаду прэзідэнта. За апошні час рознымі структурамі і самастойна вылучылася столькі патэнцыйных прэтэндэнтаў, што нават дасведчаныя дэмакратычныя актыўісты знаходзяцца ў пэўнай разгубленасці. Таму запросім іх усіх, каб паслухаць і зрабіць пэўныя высновы. Магчыма, што прапануем ім неяк дамовіща паміж сабой, бо ўсе разумеюць, што без аўяннія намаганняў дэмакратычных сіл ніякіх добрых вынікаў падчас працягнення выбарчай прэзідэнцкай кампаніі не атрымаецца».

На пасяджэнні была прынята да ведама заява Горацкай кааліцыі дэмакратычных сіл, якую агучыў Эдуард Брокараў. Горацкія актыўісты перакананыя, што толькі адзінства дэмакратычных сіл дазволіць паспяхова правесці выбарчу кампанію. Яны лічаць недапушчальную ситуацыю, калі дэмакратычныя кандыдаты вылучаюцца паасобку, і ў выпадку падобнага вылучэння пакідаюць за сабой права праігнараваць прэзідэнцкую кампанію.

СПРАВА

СУД ПРАТЭСТ АДХІЛІЎ

Мінскі абласны суд адхіліў пратэст праکуратуры на апраўданыя прыгавор Івану Міхайлаву, які абвінавачваўся ва ўхіленні ад службы ў армії.

Адпаведнае рашэнне Мінскі абласны суд прыняў 15 чэрвеня, паведамліў праўсаабаронца Валянцін Стэфановіч. Такім чынам, працэнне Мінскага раённага суда, які прызнаў Міхайлова невінаватым ва ўхіленні ад воінскай службы, набыло моц.

Стэфановіч нагадаў, што раней Міхайлова быў прызнаны паўнаватым па гэтым абвінава-

чванні і адбыў практычна ўесь тэрмін арышту на працягу трох месяцаў. «Цяпер Міхайлова павінен атрымаць пастанаўленне Мінскага абласнога суда і можа падаваць іск аб кампенсацыі яму маральнага ўрону за незаконнае пазбаўленне волі», — сказаў праўсаабаронца.

21-гадовы вернік абшчыны «Новы запавет» Міхайлова адмовіўся ад праходжання тэрміновай воінскай службы, на якую быў прызваны ў снежні 2008 года. Ён заяўвіў прызыўной камісіі Мінскага раёна, што служба ў арміі супярэчыць яго рэлігійным перакананням, і запрасіў альтэрнатыўную службу

у адпаведнасці з артыкулам 57 Констытуцыі. У гэтым яму было адмоўлена з-за адсутнасці ў Беларусі альтэрнатыўнай грамадзянскай службы. Міхайлуву таксама было адмоўлена ў службе ў рэзерве.

15 снежня 2009 года малады чалавек быў арыштаваны ў Салігорску і змешчаны ў следчы ізалятар, а 1 лютага Мінскі раённы суд прызнаў яго вінаватым ва ўчыненні крымінальнага злачынства за ўхіленне ад мерапрыемстваў прызыва на воінскую службу і прыгаварыў да трох месяцаў арышту. Для адбыўвання пакарання Міхайлова быў адпраўлены ў турму № 8 у Жодзіна. Праваабарончая арганізацыя «Міжнародная амністыя» прызнала Міхайлова вінен сумлення.

БелаПАН

УЛАДА

«НАШ ДОМ» ІГНАРУЮЦЬ

40 дэпутатаў Гомельскага гарсавета не далі адказу на заявы актыўістаў грамадзянскай кампаніі «Наш дом» з прарапаванамі праводзіць прыём выбаршчыкаў на тэрыторыі выбарчых акругаў, у памяшканнях ЖЭУ-РЭУ, а не ў працоўны час у службовых кабінетах.

Актыўісты таксама прарапаваўлі зрабіць адну ці некалькі субот кожнага месяца «адзінным днём» асабістых прыёмаў выбаршчыкаў. Гэтыя прарапановы былі адпраўлены ўсім дэпутатам гарсавета, але адказу ў вызначаны

заканадаўствам тэрмін грамадзянне не атрымалі.

Як паведамліў актыўіст кампаніі «Наш дом» Андрэй Аксёнаў, наконт гэтага ён накіраваў скаргу старшыні пастаяннай камісіі мандатнай, па пытаннях этикі дэпутатаў, законнасці і правапарадку і працы са зваротамі грамадзян гарыўканкама Сяргею Шаўлоўскому. У скарзе актыўіст указаў, што дэпутаты парушылі парадак абавязковага разгляду пісьмовых зваротаў грамадзян, ён прыводзіў шэраг спасылак на законы «Аб зваротах грамадзян» і «Аб статусе дэпутатаў грамадзян».

Аксёнаў давёў да ведама старшыні камісіі, што ніводзін з 40 дэпутатаў не разгледзеў асабістых прарапановы грамадзян, не прыняў меры для іх разгляду і не даў

адказуваць на ўстаноўленыя тэрміны. «Бюракратычны па змесце адказ апділіка старшыні гарсавета Івана Барадзінчыка, падрыхтаваны ім «па даручэнні дэпутатаў», не мае ніякага дачынення да сутнасці і предмета нашых пісьмовых камісій», — піша ў скарзе Аксёнаў.

Ён просіць разгледзець скаругу на пасяджэнні пастаяннай камісіі з яго непасрэднымі удзелам, абавязаць дэпутатаў асабісты пісьмовы адказ грамадзянам на прарапановы і прынятую меру для іх разгляду.

Аксёнаў указаў, што 23 дэпутаты праводзяць прыём выбаршчыкаў у працоўны час — з 14.00 да 17.00, калі большасць выбаршчыкаў

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

► ФІГУРЫ ТЫДНЯ

ВАДЗІМ ДЗЕВЯТОЎСКІ І ІВАН ЦІХАН

Беларускія атлеты Вадзім Дзе-
вятоўскі і Іван Ціхан вярнулі
сабе медалі Алімпіяды–2008. Між-
народны арбітражны суд CAS зняў
усё абвінавачванні на адрас мала-
табойцаў Дзевятоўскага і Ціхана,
звязаныя з ужываннем допінгу на
Алімпіядзе–2008 у Пекіне. Справа
доўжылася 19 месяцяў.

На Алімпіядзе ў Пекіне Вадзім Дзевятоўскі і Іван Ціхан заваявалі срэбны і бронзавы медалі адпаведна. Аднак ужо праз некалькі месяцаў, у снежні 2008 года, Міжнародны алімпійскі камітэт абвясціў пра станоўчыя допінг-пробы беларускіх атлетаў і прыняў рашэнне наконт дыскваліфікацыі спартовцаў. Івану Ціхану пагражала двухгадовая дыскваліфікацыя, Вадзіму Дзевятоўскуму — пажыццёвая. Акрамя таго, у іх адабралі алімпійскія медалі, заваяваныя ў Пекіне. Атлеты падалі пратэст, але нямногія верылі, што вышэйшая інстанцыя, якой з'яўляецца Міжнародны арбітражны суд, признае памылку МАК.

Вяртанне алімпійскіх медалёў каштавала каля 500 тысяч долараў. «На суды выдаткавана прыкладна паўмільёна долараў. Дзве справы былі абсалютна розныя, але — парадокс — аналізы вельмі падобныя, у тым ліку па канцэнтрацыі тэстастэрону. Важна, што нам аказвалі дапамогу. Дзякую тым людзям, якія паверылі нам. Гэта справа паказала, што беларусы, абыяднаныя, уяўляюць вялікую сілу. Салідарнасць многага вартая», — сказаў Вадзім Дзевятоўскі. Паводле расчэння арбітражнага суда, атлетам павінны пакрыць шкоду ў памеры 50 тысяч еўра.

Узгадваючы тая падзея, срэбны прызэў Алімпійскіх гульняў адзначаў, што спачатку не зібраўся аддаваць заявайанае срэбра (па рашэнні МАК трэба было вярнуць медалі неадкладна), але, каб пазбегнуць санкций, у tym ліку для Беларусі, прывёз медаль у Нацыянальны алімпійскі камітэт, дзе ён зарэгістраваны.

ЯЎГЕН ЯКАВЕНКА

Праваабаронцы кваліфікуюць чарговы абвінаваўчы прысуд за ўхіленне ад прызыву на воінскую службу як палітычна матываваны. Справа тычыцца актыўіста аргкамітэта па стварэнню партыі Беларуская хрысціянская дэмакратыя Яўгена Якавенкі. Суд Цэнтральнага раёна Гомеля асудзіў да года абмежавання волі Яўгена Якавенку за ўхіленне ад прызыву на воінскую службу. На беларускай і рускай мовы маюць у

падставе Канстытуцыі, паводле якой беларуская і руская мовы маюць у краіне дзяржаўны статус, Якавенка патрабаваў кантактаваць ім па-беларуску і адмаялляўся браць рускамоўныя позвы.

«Мы прыйшлі да высновы, што Якавенка асуджаны з-за сваіх перакананняў, — заяўіў БелаПАН праваабаронца Валянцін Стэфановіч. — Ён неаднаразова пісьмова звяртаўся ў ваянкамат, каб яму далі магчымасць праўсіці альтэрнатывную службу з пацыфісцкіх перакананняў. Суд Цэнтральнага раёна Гомеля, дзе праходзіў працэс, прысвяціў высвяленню яго пацыфісцкіх перакананняў амаль цэлы дзень. Аднак, калі паглядзеце на прысуд, нікак адзінакі гэтым перакананням суд не даў. Да і пра альтэрнатывную службу ў прысудзе сказана толькі мімаходзь».

Па словах праваабаронцы, калі разглядаць дадзены прысуд з пункта гледзішча міжнародных стандарту, то чалавек мае права патрабаваць альбівчыя альтэрнатыўныя службы па перакананчым сумленні.

**ПАВЕЛ
РУДЗЕНЯ**

Сляпы дыджэй з Мінска Павел Рудзеня атрымаў прэстыжную міжнародную прафесійную прэмію ў галіне рускамоўнага радыёвяшчання (премія Папова). Урачыстая цырымонія абвяшчэння лаўрэатаў прайшла ў Сан-Францыска. Вяршыні радыйнага алімпу скарылі стваральнікі навагодняга праекту «12 месяцаў» службы інфармацыі беларускай радыёстанцыі «Юністар» у намінацыі «Лепшая інфармацыйная праграма». А ў адмысловай намінацыі «За любоў да радыё» перамог мінчук Павел Рудзеня — дыджэй «Мясцовага радыё», — піша «Народная воля». Хлопец не бачыць з дзяцінства, аднак вядзе актыўны лад жыцця і двойчы на суткі выходзіць у прямы эфір на Першым нацыянальным канале беларускага радыё. Вялічэ «Мясцовас

радыё» у сталічным раене Курасоушчына.

Гэта перамога — самая галоўная для мяне неспадзяянка і падарунак, — распавядае Павел Рудзеня. — Калі даведаўся пра тое, што журы нас адзначыла, не змог стрымаць слёз. Ды што ўжо гаварыць — раўлі ўсім калектывам! Бо да гэтай перамогі мы ішлі не адзін год, адсыпалі заяўкі некалькі разоў. Вельмі хачу, каб неўзабаве спраўдзілася і другая запаветная мара — працаўцаць на прафесійнай радыёстанцыі. А пакуль буду працягваць выходзіць у эфіры на сваім «Мяццовым радыё».

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ЯКІМ БОКАМ НАМ ВЫІЕЗЕ БАКІЕЎ?

Сяргей САЛАЎЁЎ

Падзеі ў далёкім
Кыргызстане бокам
вылазяць беларусам.
У міжнацыянальным
канфлікце, які адбыўся ў
Ошы і Джалал-Абадской
вобласці, загінула некалькі
соцень чалавек. Здавалася
б, пры чым тут Беларусь, дзе
нацыянальных канфліктаў
ніколі не было? Аказваецца,
што пры чым. І прычына
тут адна — знаходжанне на
тэрыторыі краіны скінутага
прэзідэнта Кыргызстана
Курманбека Бакіева.

дома, што Генеральныя прокуратуры Беларусі пакінуты без задавальнення запыту Генпрокуратуры Кыргызстана аб выдачы Бакіева.

І тут підстає шмат юрдычных
питанняў. 4 мая кіраунік часовага
урада Кыргызстана Роза Атунбаева
падпісала дэкрэт аб пазбаўленні
Бакіева прэзідэнцкай недатыкаль-
насці на падставе крыміналнай
справы, па якой ён адвінавачваецца ў
арганізацыі забойстваў і зложыванні
службовым становішчам.

У агульнакрымінальной прак-
тыцы на тэрыторыі СНД пытанне
аб экстрадыцыі вырашаецца на
падставе Мінскай канвенцыі 1993
года аб прававой дапамозе і пра-
вавых адносінах па грамадзянскіх,
смейных і крымінальных спраўах.
Калі грамадзянін нейкай дзяржавы
учыніў на яе тэрыторыі злачынства
і скончыў яго Беларусь, то беларускіе

І схавауся у беларусі, то беларускія
ўлады абавязаныя выдаць яго боку,
які запытвае.

У той жа час, у адпаведнасці з
міжнароднымі нормамі і нацыяналь-
ным заканадаўствам, Беларусь не
выдае сваіх грамадзян. Не выдаць
абвінавачванага Мінск можа таксама
ў выпадку прадстаўлення яму палі-
тычнага прытулку — дзяржава бярэ
чалавека пад свою абарону, і яму
няма неабходнасці нават уваходзіць
у беларускае грамадзянства.

23 красавіка, на сваёй першай прэс-канферэнцыі ў Мінску, Бакіеў заявіў, што не збіраецца прасіць палітычны прытулак у Беларусі. Пазней, размаўляючы з журналістамі, ён паведаміў, што не збіраецца вяртацца на радзіму і хоча прыносяць карысыць Беларусі, якая дала яму прытулак.

Дык хто ж Бакіёу у Беларусі? Палітычны ўцякач? Ужо грамадзянін Беларусі? На якой падставе беларуская Генпракуратура адмовіла ў выдачы? Гэта пытанне дагэтуль не мае адказу. Калі і надалей не займее — Беларусь можа атрымаць абвінавачанне ў хаванні крымінальнага злачынцы (калі так вырашыць суд Кыргыстана) і парушэнні міжнародных нормаў і канвенций аб выдачы злачынцаў.

Карацей, ад Бакіева беларускім уладам — толькі адзін галаўны боль, і больш ніякай карысці.

Апроч таго, у нас сваіх праблемаў хапае. У аўторак персанальна Дэмітрый Мядзведзеў заяўіў, што Расія дae Беларусі пяць дзён для таго, каб вы-

значыцца з аплатай доўгу за расійскі газ. Пра гэта ён сказаў на сустрэчы з

ТРЕЦІ СЕКТАР

УЛАДЗІМІР КОЛАС

Аляксандар ТАМКОВІЧ

Нарыс пра Уладзіміра Коласа пісаўся ў той момант, калі вакол Рады беларускай інтэлігэнцыі ўзнікла моцная інфармацыйная хвала з-за спробы дапамагчы апазіцыйным палітыкам абраць адзінага кандыдата ў презідэнты. Не хачу займаць чыйсьці канкрэтны бок, бо гэта «хлеб палітолагаў». Скажу толькі, што калі палітыкай пачынаюць займаюцца не інтэлігентна, то інтэлігэнцыя час ад часу сама пачынае займацца палітыкамі.

З чаго пачыналася бацькаўшчына і кіно

Уладзімір Колас нарадзіўся 22 верасня 1951 года ў Мінску. Яго бацькі — Георгій Данілавіч і Алена Паўлаўна — на той час былі студэнтамі тэатральнага факультета інстытута, а бацька — тэатральным крытыкам.

Цікавы момант. Валодзіна бабуля, Марыя Емяльянаўна, працавала галоўным бухгалтаром у Доме ўрада і, паколькі пакінуць унука не было з кім, часта брала яго на працу. Там незнаёмая жанчына адводзіла хлопчыка ў нейкі пакой, дзе быў чырвоныя скрыні з узнагародамі — зоркі Героя Савецкага Саюза, розныя ордэны і медалі. З гэтымі «цацкамі» ён і гуляў.

Яшчэ ў школьнага гады Уладзімір Колас займаўся ў аматарскай кінастудыі «Юнацтва» пры Палацы прафсаюзаў. Потым яе кіраўнік Аляксандар Сабатаж, які працаваў аператарам на тэлебачанні, перайшоў у Інстытут замежных моваў, дзе быў «Лабаратарыем кіно». Яна мела прафесійную кінакамеру, што і вырашыла далейшы выбор шляху Коласа. Аднак па той прычыне, што ў знакаміты ВГІК адразу пасля школы не бралі, Уладзімір вырашыў паступаць у інстытут замежных моваў. Планаваў праучыцца гады трох, аднак дайшоў да дыплома. Першай у яго была мова французская, другой — англійская. Па размеркаванню Колас паўтары гады настаўнічай у Браслаўскім і Чашніцкім (в. Углё) раёнах. Потым тро гады адслужыў у Белпалку.

І толькі пасля паступіў на Вышэйшыя рэжысёрскія курсы ў Маскве. Там яго і пачала хваляваць проблема тоеснасці беларусаў у быльш Савецкім Саюзе. Кожную савецкую рэспубліку, альбо кінастудыю, «прадстаўлялі» па 2-3 чалавека, і менавіта ў Маскве ён убачыў: СССР — азіяцкая краіна. Амаль усе «славянскія» кінастудыі прадстаўлялі ўраджэнцы Азіі.

На tym жа «Беларусьфільме» працавалі прадстаўнікі ўсяго Савецкага Саюза. Як у той песьні — «мой адрес не дом і не вуліца». Некаторым было цалкам «плява-

ць», дзе яны знаходзяцца. Ні мовы, ні гісторыі яны ведаць не хацелі. Адтоль ідзе перакананне Уладзіміра Коласа, што кіно і тэлебачанне — гэта ёсць тое, што павінна стварыць мудру на беларушчыну.

Дарэчы, яго дыпломнай работай быў «Малады дубок» па Якубу Коласу. А дэбютам — «Багровая трава» па сцэнары Аляксея Дудара. Фільм быў прызнаны лепшым у быльш СССР, і Уладзімір Колас атрымаў свой першы прыз. Далей ішлі «Дрэва на асфальце» з Галінай Макаравай у галоўнай ролі і «Хочаце ляпіце, хочаце не». Потым Колас зняў «Адну ночь» па Васілю Быкову і шмат дакументальных фільмаў.

У 2008 годзе на прэстыжным Берлінскім кінафестывалі, у якім бяруць удзел амаль усе галоўныя тэлеканалы Еўропы, з карцінай «Галерэя Ады», дзе расказваецца пра маленкую беларускую вёску, Уладзімір Колас атрымаў «Прыз Еўропы» за лепшы дакументальны фільм.

З чаго пачынаўся ліцэй

Неабходнасць паспрыяць падрыхтаванію сваіх кадраў стала для Уладзіміра Коласа своеасаблівым штуршком для ращучых перамен ва ўласным лёсе. Паспрыялі таму і супрацца з такімі кансультантамі ў яго карцінах, як археолаг Алег Трусаў, пісьменнік Эрнест Ялугін — энтузіястамі нацыянальнага адроджэння. А таксама наведванне беларускіх школ і ліцэя на Беласточчыне, дзе Колас здымав фільм пра праблемы беларускай мовы.

Непасрэдная ж працавана стварыць беларускі ліцэй у Мінску паступіла ад Алега Трусаў, якому Колас дапамагаў у яго выбарчай кампаніі ў Вярхоўны савет 12-га склікання. Ужо дэпутат Трусаў (і ён жа старшыня адной з раённых суполак Таварыства беларускай мовы) абяцаў яму поўную падтрымку.

Так узімкі ЛІЦЭЙ. Нягледзячы на тое, што навучэнне было платным, ахвочых навучачцаў ў ім ака- залася многа. І не толькі дзяцей. Было некалькі групп дарослых. Лекцыі выкладчыкаў прыходзілі слухаць нават тыя, хто і сам быў аўтарытэтным спецыялістам у сваёй галіне. Тая ж доктар навук Высоцкая з мастацкага музея.

Потым быўші пашукі памяшкання, пакуты па розных «чужых кутах». Коласу нават прапаноўвалі зрабіць звязчайную беларускамоўную школу, стаць яе дырэктарам. На ўздымле дэмакратычнай хвалі пачатку 1990-х гадоў гэта было цалкам реальная і нашмат прасцей. «Павесіш, —райлі яму, — на школе шыльду «ліцэй», і ўсё будзе добра». Ён цвёрда трymаўся іншай канцепцыі — вучні і выкладчыкі набіраюцца па конкурсу. Зразумела, што на гэта калектывы ні адной са школ не ішлі. Нарэшце, пасля дастаткова працяглай эпізоде, Колас з паплечнікамі дамагліся свайго: улады вызначылі падліцэй шыкоўны будынак быўшай камсамольскай школы на Кірава, 21. Было гэта ў 1992 годзе.

А з 1994 года пачынаўся ціск. Уладзіміру Коласу паказалі ўказ (адзін з першых новай улады), які загадваў знішчыць усе падручнікі, што быўшы выдадзены пасля 1991 года. У 1997 годзе, калі на пасадзе віцэ-прем'ера знаходзіўся сумна вядомы палкоўнік Замяталін, ліцэй быў перайменаваны ў Нацыянальны дзяржаўны ліцэй імя Якуба Коласа. За іроніяй Колас — дырэктар ліцэя Коласа (хача Уладзімір Колас заўсёды казаў, што, у адрозненіі ад знакамітага паэта, у яго не псеўданім, а сапраўднае прозвішча) хавалася мэта ўзяць ліцэй пад поўныя кантроль, выдаліць разам са словам «беларускі» з назвы яго вольналибіві адроджэнскі змест.

Ліквідавалі ліцэй указам Міністэрства адукацыі РБ ад 25 чэрвеня 2003 года. З фармулёўкай — «ліквідаваць з мэтай атрымлівальнікі навучальнага працэсу». Прагучала абяцанне ў тым жа будынку адкрыць «новы гарадскі ліцэй». Прычапіліся да таго, што ліцэй быўшым бы не можа быць нацыянальным і звольнілі ўсіх. Нават вахцёра.

Параadox, але атрымлівала, што ўлады закрылі іх за сваю ж памылку, і з гэтага часу ліцэй прападае падпольна. У будынку на Кірава месціцца суд Савецкага раёна Мінска, дзе сярод іншых суддзяў былых вучняў ліцэя. «Атрымлівалі»...

З чаго пачыналася рада

Далейшыя падзеі прымусілі падумаць пра неабходнасць нешта рабіць, заніць актыўную

Уладзімір Колас

пазіцыю, а не стаяць у баку.

Стала відавочна: калі ніхто не будзе «рухацца», то беларусы заслугоўваюць таго, што з імі будзе далей, бо асабіста Колас ніколі не мог зразумець, чаму нашы прыдкі дазволілі падчас рэпрэсіяў так сябе катаваць. Гэта і стала «катализаторам» стварэння Рады беларускай інтэлігэнцыі (РБ).

У маі 2003 года ў Палацы мастацтваў адбыўся гарадскі сход, а потым у Доме культуры ААТ «Сукно» — нацыянальны. Галоўны пасыл — кансалідацыя. Удзельнікі зварнуліся да ўлады, апазіцыі і народа з заклікам шукаць тое, што нас яднае, а не раз'ядноўвае, будаваць разам дэмакратычнае грамадства. І добразычлівым лістом накіравалі гэтыя працаваны прэзідэнту краіны.

Неўзабаве пасля гэтага Лукашэнка выступіў на нарадзе вышэйшых кіруючых кадраў у канцэртнай зале «Мінск» з пра-мовай. Працітаваў Уладзіміра Коласа, але са сваёй высновай. Маўляў, інтэлігэнцыя імкнешца раскалоць грамадства на розныя тыпы беларусаў, хача гутарка

ішла пра супрацьлеглае. І ўпершыню абвясціў пра неабходнасць стварэння дзяржаўнай ідэалогіі. Ніколі не ведаеш, да якіх наступстваў прывядзе тое, што тыробіш...

З чаго пачнеца «адзіны»

Тое, што ў 2005 годзе ў беларускай апазіцыі другі раз запар на прэзідэнцкіх выбарах быў адзіні кандыдат — заслуга шмат каго.

У тым ліку і Рады беларускай інтэлігэнцыі. Іншая справа — механізм яго вылучэння і вынікі дзеяйнасці.

Менавіта гэта і выклікае пытанні, бо зараз мы відавочна пайтаратаем памылкі мінулага. І можам дадаць новыя. Адна з іх — колькасць патэнцыйных «калон». Цалкам згодны з тымі, хто жартуе наконт таго, што колькасць жадаючых стаць прэзідэнтам хутка будзе больш за колькасць выбаршчыкаў.

Ведаю, што многія даволі жорстка крытыкуюць РБ за спробы нешта вырашыць. Маўляў, не справа «трэцяга сектару» займацца такімі глабальными рэчамі. Частковая згодны, але толькі ў тым выпадку, калі няма такой патрэбы. На жаль, сёння яна ёсць.

На думку Уладзіміра Коласа, неабходны разумны баланс паміж палітыкамі і грамадскай супольнасцю. Тандэм, а не спробы паказаць, хто больш «круты».

За апошнія месяцы на пасяджэннях Рады беларускай інтэлігэнцыі побывала больш за 15 чалавек. Зразумела, не толькі прэтэндэнтаў на «скурку незабітага мядзведзя», але і тых, хто можа на нешта пайтрапіваць. Усе пагадзіліся, што перамагчы можа толькі «адзіны». Аднак усе лічачы — яго не будзе ніколі. Чаму? «Таму, што мы такія!»

Магчыма, гэта выглядае крыху пафасна, але, на мой погляд, Уладзімір Колас і працуе дзеяя таго, каб падобныя адказы не гучалі ніколі.

Дзе быў ліцэй, там сёня суд. Здымак 01.09.2006 г.

ВАЯЖ

КАНАДА – АДКРЫЩЦЁ ДЛЯ АПАЗІЦЬІ

Генадзь КЕСНЕР

«У выпадку прыходу да ўлады беларускіх дэмакратычных сіл Канада гатова стаць лакаматывам інтэграцыі Беларусі ў сусветную эканоміку». Гэтыя слова канадскага прэм'ер-міністра Стывена Харпера працытаваў лідэр кампаніі «Гавары прауду!» Уладзімір Някляеў на прэс-канферэнцыі па выніках візіту ў ЗША і Канаду прадстаўнікоў беларускага дэмакратычнага руху.

На мінулым тыдні Атаву і Вашынгтон, апроч Уладзіміра Някляева, наведалі Старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька, яго намеснік Яраслаў Раманчук, а таксама міжнародны сакратар АГП Андрэй Дэмітрыеў.

Удзельнікі паездкі выказалі агульнае задавальненне вынікамі візіту. «Мэты і задачы, якія ставіліся перад гэтай паездкай, дасягнуты на сто працэнтаў, а ў нечым нават пераўзылі нашы папярэднія чаканні, — адзначыў Анатоль Лябедзька. — Што датычыць Канады, то мы адкрыты

Анатоль Лябедзька, Яраслаў Раманчук, Уладзімір Някляеў

для сябе вельмі перспектыўную краіну. Не буду казаць за ўсю апазіцыю, за ўсю грамадзянскую супольнасць, але для Аб'яднанай грамадзянскай партыі Канада — такі ж самы прыярытэт, як і Еўрапейскі Саюз, і Злучаныя Штаты Амерыкі... Канада не завязана на пэўную чыннікі, як Еўрапейскі Саюз, у якога эканамічна залежнасць у фармацеўтычнай практоры. Прэм'ер-міністр Харпер — вельмі цікаваў асоба, самадастатковы як палітык, і ў яго сёня ёсць вялікая матывація выходзіць за межы самой Канады. Менавіта гэтым і можна

патлумачыць, што ён пайшоў на сустрэчу з намі. Канада — краіна вельмі перспектыўная, яна ўваходзіць у дзесятку дзяржаў з наймацнейшым эканамічным патэнцыялам, у бліжэйшы час там пройдзе саміт «Дваццаткі», і гэта азначае, што ў Канады таксама велізарны палітычны патэнцыял».

Як паведаміў Анатоль Лябедзька, таксама адбыліся асобныя сустрэчы з чатырма федэральнымі міністрамі Канады, са спікерам, з кіраўніком камісіі па міжнародных сувязях, з дэпутатамі парламента, сенатарамі, якія,

па словам палітыка, выявілі вялікую зацікаўленасць у сустрэчы з беларускай дэлегацыяй.

У Вашынгтоне беларускія палітыкі сустрэліся са старшынёй Хельсінскага камітэта Кангрэса ЗША Элсі Хастынгсам, кангрэсменам Крыстаферам Смітам, а таксама з сенатарами Джонам Макейнам, які быў супернікам Барака Абамы на мінулых прэзідэнціх выбарах. Па словах Анатоля Лябедзькі, сенатар-рэспубліканец падтрымаў формулу беларускіх апазіцыянероў «крэдыты ў абмен на свабодныя выбары». Як паведаміў кіраўнік АГП, Джон Макейн паабяцаў, што будзе звязвацца з кіраўніцтвам найбуйнейшых фондаў дзяля садзейніння ў реалізацыі гэтай формулы.

Паводле сцярдкэння Анатоля Лябедзькі, кангрэсмен Крыстафер Сміт пагадзіўся з ідэяй правядзення слуханняў па сітуацыі ў Беларусі не толькі ў межах кангрэсаўскага Хельсінскага камітэта.

Яраслаў Раманчук адзначыў, што ў Канадзе дасягнутая дамоўленасць аб правядзенні ў Мінску пры канцы верасня — на пачатку кастрычніка бягучага года буйного эканамічна-інвестыцыйнага форуму, на які мяркуеца запрасіць канадскіх эканамісташаў-рэфарматараў.

Уладзімір Някляеў паведаміў, што асаблівая ўвага падчас усіх

сустрэч у ЗША і Канадзе надавалася сітуацыі, якая склалася ў Беларусі са СМИ і з інтэрнэтам. Паводле лідэра кампаніі «Гавары прауду!», удзельнікі сустрэч з беларускага боку настойвалі на падтрымцы незалежных мас-медиа, тых грамадска-палітычных выданняў, якія яшчэ засталіся ў краіне.

«Нам патрэбна інфармацыя, ўсё астатніе мы здольны зрабіць самі. То, у чым мы абмежаваны, — гэта эфектыўна данесці да людзей, што можа быць у Беларусі, калі яны пойдуть на выбары за змены, а не наадварот. Амерыканскія і канадскія палітыкі не могуць не ўлічваць тую сітуацыю, якая склалася ў нас з газетамі, з усімі СМИ, з нападамі на інтэрнэт. У іх свядомасці ўсё гэта не стасуецца са здаровым сэнсам, і яны паабяцалі зрабіць усё, каб не дапусціць кітаізацыі становішча ў Беларусі, што да пытанняў інтэрнэта і сродкаў масавай інфармацыі», — адзначыў Уладзімір Някляеў.

Падчас наведвання ЗША і Канады Анатоль Лябедзька, Яраслаў Раманчук і Уладзімір Някляеў сустрэліся з прадстаўнікамі беларускай дыяспары паўночна-амерыканскага рэгіёну, у tym ліку і са старшынёй Рады Беларускай Народнай Рэспублікі Івонкай Сурвілай.

Ды, але, па словам Бакіева, «і парламент, і Канстытуцыйны суд, і ўрад у краіне разагнаныя», таму няма легітимных структур, якія б моглі прыняць яго адстадуку. «Каб я юрыдычна склаў свае паўнамоцтвы, патрэбна рашэнне парламента... Але я хачу супакоіць тых, хто чакае, што я вярнуся: я не збіраюся вяртацца, я не трываюся за гэту ўладу», — заявіў звергнуты прэзідэнт.

Курманбек Бакіеў паведаміў, што звярнуўся да Аляксандра Лукашэнкі з просьбай аказаць гуманітарную дапамогу «не часоваму ўраду, але народу Кыргызстана», якому «пагражает голад».

Адказваючы на пытанне журналістаў наkonту «прымянення сваіх сіл» (на папярэдній прэс-канферэнцыі Бакіеў заявіў, што паспрабуе быць карысным Беларусі і яе кіраўніцтву), экспрэзідэнт Кыргызстана сказаў, што пакуль не ведае дакладна, чым будзе займацца надалей, як і не ведае, колькі часу правядзіць ў Беларусі. Калі давядзеца шукаць прыменення сваім сілам, то, найхутчэй, ён пойдзе ў галіну вытворчасці, бо «ведае яе і прыйшоў адтуль». А пакуль, па словам Бакіева, ён «не гарыцца жаданнем займацца нейкай канкрэтнай справай», бо яго «клапоціць сітуацыя ў Кыргызстане».

Курманбек Бакіеў абверг чуткі пра свой нядыўні адпачынак у Турцы: «За апошні час я нікуды не выезджаў з Беларусі, з самых першых дзён я знаходжуся тут. Я толькі выезджаў у горад (Мінск — Г. К.)... Мне тут усё падабаецца, і прырода таксама, вось толькі даждоў шмат».

ПРЕС-КАНФЕРЕНЦЫЯ

БАКІЕЎ УПАДАБАЎ БЕЛАРУСЬ

Генадзь КЕСНЕР

Бліжэй да вечара 14 чэрвеня журналісту зноў «паставілі на вушы» — супрацоўнікі Нацыянальнага прэс-цэнтра Беларусі абзвонівалі СМИ з паведамленнем, што ў 18.00 адбудзеца тэрміновая прэс-канферэнцыя адсунутага ад улады прэзідэнта Кыргызстана Курманбека Бакіева. Улічваючы трагічную і непрадказальную сітуацыю, якая складваецца ў гэтай краіне, журналісты беларускіх і замежных медія пакідалі ўсе бягучыя справы (хтосьці нават ужо паспей дабраца дадому) і шыбанулі на Каstryчніцкую, 5.

Курманбек Бакіев і зараз прымаюць у Беларусі як прэзідэнта Кыргызстана з усімі адпаведнымі атрыбутамі: перад тым, як трапіць у канферэнц-залу НПЦ, усіх дасканала пра-верылі супрацоўнікі Службы бяспекі беларускага кіраўніка, а сам спадар Бакіев сядзеў за сталом побач з дзяржаўнымі сцягамі краіны, у якой ён зусім яшчэ нядыўна валарадарыў.

Ад самага пачатку прамоўца падкрэсліў, што яшчэ некалькі дзён таму ён заклікаў народы Кыргызстану да замірэння, да

Курманбек Бакіев

паміж маладымі хлопцамі кіргізскай і ўзбекскай нацыянальнасцю адбылася сварка. Замест таго, каб хутка зрагаваць на гэту сварку і пагасіць яе, мясцовыя органы нічога не зрабілі. Таму валіць з хворай галавы на здаровую не варт. Ім варта спыніць валіць ўсё на мяне, на маіх блізкіх і на ўсё папярэдні

кіраўніцтва», — парайў апальны дзяржаўны дзеяч.

Па словам Бакіева, ён не збіраецца больш займацца палітыкай і вяртацца на радзіму, хоць і даў зразумець, што па-ранейшаму юрыдычна застаецца кіраўніком дзяржавы. Ён нагадаў, што напісаў заяву аб адмаўленні ад сваёй паса-

21 ЧЭРВЕНЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 23.55 Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 08.25, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.30 У свеце матараў.

09.05 Nota Bene.

09.35 Здароўе.

10.05 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».

11.05 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

12.10 Меладрама «Амерыканская дачка».

14.05 «Культурныя людзі».

14.30 «Вялікай Перамогі Салдаты. Віктар Веташкін».

15.15, 18.15 Навіны рэгіёна.

15.30 Храніальна-дакументальны фільм «Я чую, як замля стагнала...» (БТ).

16.05 Серыял «Агульная тэрапія». Закл.серы.

18.25 Відэофільм АТН «Прабач мне».

18.55, 00.45 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.00 Арэна.

19.25 «КЕНО».

19.30 Ток-шоу «Ход у адказ».

20.30 Панарама.

21.10 Адмысловы рэпартаж АТН «Вароты да Перамогі».

21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Іспанія-Гандурас. Прамая трансляцыя.

23.25 Серыял «Часткі цела-5» (ЗША).

00.15 «Эпоха».

00.50 Дзень спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.45, 01.25 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Контуры.

10.10 «Гарады-героі. Москва».

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Miki Maüs. Хатні клуб».

11.30 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

12.00 «Малахаў +».

13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.30 «Хачу ведаць».

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедыйны серыял «Тата на ўсе рукі».

19.00 Чакай мяне.

20.00 Час.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Ток-шоу «Выбар».

22.10 АНТ прадстаўляе: «Музычныя вечары ў Мірскім замку».

00.00 Навіны спорту.

00.05 «Злачынствы стагоддзя».

00.35 Шматсерыйны фільм «Тая, што размаўляе са зданнямі».

01.40 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30
«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Тыдзень».

09.35 «Вялікі сняданак».

10.05 «Пяць гісторый».

10.40 Тэленавэла.

11.40 «Званая вячэр».

12.35 «Мачаха».

13.50 «Зорны рынок».

15.00 «Вялікі горад».

15.40 «Далёкія сваякі».

16.00 «Культурнае жыццё».

16.50 «Дабро пажаліца».

17.10 «Наша справа».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэр».

18.30 «Мачаха».

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.20 «Добры вечар, малиня».

20.40 Фільм «Трыўожны адвачынак адва-

каты Ларынай». Украіна, 2008г.

22.55 «Сталічны футбол».

23.25 Фільм «PS. Я какаю цібэ». ЗША, 2007 г.

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

08.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

09.30 У гэты дзень.

09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.45 «Пра маствацтва».

11.15 Школа рамонты.

12.15 Серыял «Пакахай мяне зноў».

13.15 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Партугалія-КНДР. Прамая трансляцыя.

16.25 Жаночая ліга.

16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Чылі-Швейцарыя. Прамая трансляцыя.

18.55 Камедыйная драма «Анатомія Грэй-4» (ЗША). 1-я серыя.

19.55 Беларуская часіна.

20.55 Кальханка.

21.15 Камедыйны серыял «Універ» (Расія).

21.50 Драма «Супраціў» (ЗША-Нідэрланды).

23.30 «Час футбулу». Чэмпіянат свету-2010.

07.00 «Раніца Pacii».

09.25 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

10.20 «Ранічнія пошта».

11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.

11.25 «Футбольныя войны». Фільм 1-ы.

12.20 «Эрторыбы прыгажосці». Тэлесерыял.

13.10 «Пакой смеху».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.25 «Аб самым галоўным». Ток-шоу.

15.20 Фільм «Жартаваць будзеце?».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.25 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

20.20 Тэлесерыял «Дэтэктыўнае агенцтва «Іван ды Мар'я»». Расія, 2009 г.

22.15 Тэлесерыял «Панадворак».

22.50 Тэлесерыял «Каменская».

23.50 «Нічога асабістага».

00.05 Навіны - Беларусь.

00.15 «Весткі».

00.35 Прэм'ера. «Трэцяя вайна» падпалаўніка Твардоўскага». Дак. фільм.

07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.

07.05 Канал «Сёння раніцай».

08.25 «Програма Максімум».

09.20 «Надзвычайнэ здарэнне. Агляд за тыдзень».

10.20 «Сярэдні клас».

10.55 «Кулінарны пайдынак».

11.50 Вострасюжэтны серыял «Агент нацыянальнай бяспекі».

13.30 Дэтэктыўны серыял «Адвакат».

15.05 «Выратавальнікі».

16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».

18.35 «Агляд. Надзвычайнэ здарэнне».

19.35 Прэм'ера. «Настанак. Працяг».

21.40 Дэтэктыўны серыял «Глушэц».

23.25 Сёння.

23.50 «Сумленны панядзелак».

00.40 «Школа зласлоў».

09.30, 12.30, 02.00 Футбол. Soccer city. Йоханэсбург, ПАР.

10.00 Мотаспорт па выхадных.

10.15 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе турынг (Зольэр, Бельгія).

11.15, 13.00 Тэніс. Турнір АРТ у Вялікабрытаніі (Істборн). Фінал.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

23 ЧЭРВЕНА, СЕРАДА

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 19.00, 23.55 Навіны.**
- 06.05** Дзень спорту.
- 06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь».**
- 07.05, 08.10 Зона Х.**
- 07.30, 11.55** Дзялівое жыццё.
- 08.35** Сфера інтэрсай.
- 09.05** Серыял «Жыццё, якога не было...».
- 09.55** Кінаапавесць «Паднятая цаліна» (СССР). 1-я серыя.
- 11.25** Відэафільм АТН «Быхаў» цыклу «Зямля беларуская».
- 11.40** «OFF STAGE LIFE».
- 12.10** Меладрама «Падвойная згуба».
- 14.05** «Уласнай персонай».
- 14.30** «Вялікай Перамогі Салдаты. Пётр Арлоў».
- 15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.**
- 15.25** Серыял «Генеральская ўнучка».
- 16.25** «Зямельнае пытанне».
- 16.45, 00.45** «Зона Х». Крымінальная хроніка.
- 16.55** Футбол. Чэмпінат свету. Славенія-Англія. Прамая трансляцыя.
- 19.25** «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.
- 19.30** «КЕНО».
- 19.35** Серыял «Жыццё, якога не было...».
- 20.30** Панарама.
- 21.25** Футбол. Чэмпінат свету. Гана-Германія. Прамая трансляцыя.
- 23.25** Серыял «Часткі цела-5» (ЗША).
- 00.20** «Эпоха».
- 00.55** Дзень спорту.

- 13.40** «Модны прысуд».
- 14.45** «Кантрольны закуп».
- 15.30** «Хачу ведаць».
- 16.10** Навіны спорту.
- 16.15** «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
- 17.05** «Хай кажуць».
- 18.15** Навіны спорту.
- 18.20** Камедыйны серыял «Тата на ўсе рукі».
- 18.55** «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
- 20.00** Час.
- 21.00** Навіны спорту.
- 21.05** «Ярмолавы». Шматсерыйны фільм.
- 22.10** «Музычныя вечары ў Мірскім замку».
- 00.10** Навіны спорту.
- 00.15** Шматсерыйны фільм «Тая, што размаўляе са зданніем».
- 01.20** Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».**
- 06.10** «Мінічына».
- 06.20** «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40** «СТБ-спорт».
- 08.30** «Салдаты. Дзембель непазбежны!» Серыял.
- 09.30** «Лята падаронкам».
- 10.00** «Пляц гісторый».
- 10.40** «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
- 11.30** «Далёкая сваякі».
- 11.40** «Званая вячара».
- 12.35** «Мачаха». Серыял.
- 13.50** «Дэтэктыўныя гісторыі».
- 14.40** «Свая каманда». Моладзевы серыял.
- 15.35** «Чаркіона. Аднаразовыя людзі» Серыял.
- 16.50** «Новыя падарожкы дылетанта».
- 17.20** «Мінічына».
- 17.30** «Званая вячара».
- 18.30** «Мачаха». Серыял.
- 20.00** «Сталічныя падрабязнасці».
- 20.10** «СТБ-спорт».
- 20.15** «Добры вечар, малаля».
- 20.25** Прэм'ера! «Салдаты. Дзембель непазбежны!» Серыял.
- 21.30** Прэм'ера! «Чаркіона. Аднаразовыя людзі» Серыял.
- 22.55** «Мінск і мінчане».
- 23.25** «Рэпарцёрская гісторыя».

23.50 Фільм «Крытычна маса». ЗША, 2000 г.

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

09.25 У гэты дзень.

09.30 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.35 Камедыйная драма «Анатомія Грэй-4» (ЗША). 2-я серыя.

11.25 Рэпарцёр «Беларускай часіны».

12.15 Серыял «Пакахай мяне зноў».

13.10 Спорт-кард.

13.35 «Лабірінты: невядомая Літва».

Фільм першы.

14.05 Пазакласная гадзіна.

14.20 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

15.20 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).

15.55 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

16.55 Футбол. Чэмпінат свету. ЗША-Алжыр. Прамая трансляцыя.

18.55 Камедыйная драма «Анатомія Грэй-4» (ЗША). 3-я серыя.

19.55 Беларуская часіна.

20.00 Кальянка.

21.25 Футбол. Чэмпінат свету. Аўстралія-Сербія. Прамая трансляцыя.

23.30 «Час футболу». Чэмпінат свету-2010.

07.00 «Раніца Расіі».

09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Футбольныя войны». Фільм 3-і.

11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.

11.25 «Тэртыорыя прыгажосці». Тэлесерыял.

12.20 Тэлесерыял «Каменская».

13.15 «Кулагін і партнёры».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.

15.20 Тэлесерыял «Дэтэктыўнае агенцтва «Іван ды Мар'я».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.25 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

20.20 Тэлесерыял «Дэтэктыўнае агенцтва «Іван ды Мар'я»». Расія, 2009 г.

22.15 Тэлесерыял «Панадворак».

22.50 Тэлесерыял «Каменская».

23.50 Навіны - Беларусь.

00.00 «Весткі».

00.20 «Апошні званок Нестара Пятровіча. М.Конанай». Документальны фільм.

09.30, 12.30, 15.00, 02.00 Футбол.

10.00 Конны спорт. Кубак свету ў Германіі (Мюнхен).

11.00 Навіны.

12.00 «Весткі».

13.00 «Сёння».

13.30 «Сёння».

13.50 «Сёння».

14.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

15.20 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).

16.55 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

17.55 Футбол. Чэмпінат свету. Парагвай-Новая Зеландыя. Прамая трансляцыя.

18.55 Камедыйная драма «Анатомія Грэй-4» (ЗША). 4-я серыя.

19.55 Беларуская часіна.

20.55 Кальянка.

21.25 Футбол. Чэмпінат свету. Данія-Японія. Прамая трансляцыя.

23.30 «Час футболу». Чэмпінат свету-2010.

00.10 Культасвет.

01.30 «Раніца Расіі».

02.00 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

03.00 «Весткі».

04.00 «Весткі».

05.00 «Весткі».

06.00 «Весткі».

07.00 «Весткі».

08.00 «Весткі».

09.00 «Весткі».

10.00 «Весткі».

11.00 «Весткі».

12.00 «Весткі».

13.00 «Весткі».

14.00 «Весткі».

15.00 «Весткі».

16.00 «Весткі».

17.00 «Весткі».

18.00 «Весткі».

19.00 «Весткі».

20.00 «Весткі».

21.00 «Весткі».

22.00 «Весткі».

23.00 «Весткі».

00.00 «Весткі».

01.00 «Весткі».

02.00 «Весткі».

03.00 «Весткі».

04.00 «Весткі».

05.00 «Весткі».

06.00 «Весткі».

07.00 «Весткі».

08.00 «Весткі».

09

25 ЧЭРВЕНЯ, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 11.50 Дзялівое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсай.
09.05 серыял «Жыццё, якога не было...».
09.55 Кінаапавесець «Паднятая цаліна» (СССР). 3-я серыя, заключная.
11.40 «Актуальнае інтар'ю».
12.10, 15.15 Навіны рэгіёна.
12.25 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая прауда» (Украіна).
13.15 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».
14.20 Відэафільм АТН «Амерыканскай мары». Частка 2-я.
15.25 «Вялікай Перамогі Салдаты. Сяргей Лебедзеў».
15.55 Дэтэктывны серыял «Генеральская ўнучка» (Расія).
16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Партугалія-Бразілія. Прамая трансляцыя. Уперапынку: Навіны.
19.00 «Зона Х». Вынікі тыдня.
19.25 «КЕНО».
19.30 Меладраматычны серыял «Жыццё, якога не было...» (Расія).
20.30 Панарама.
21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Чылі-Іспанія. Прамая трансляцыя.
23.25 Вострасюжэтны серыял «Часткі цепа-5» (ЗША).
00.20 Дзень спорту.

12.00 «Малахаў +».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.30 «Хачу ведаць».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Хай кажуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Зваротны адпік».
18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 АТН прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі? у Беларусі». Летняя серыя гульня.
22.40 АТН прадстаўляе: «Музычныя вечары ў Мірскім замку».
00.25 Фільм «Кошт здрады».
02.10 Нашы навіны.
02.25-02.35 Навіны спорту.

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, майня».
20.25 «КВ3. Першая ліга. 1/4 фіналу».
22.55 «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
23.35 Фільм «Інферна». ЗША, 1999г.
01.10 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АТН прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
10.00 «Наталля Кусцінская. Адплата за каханне».
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Miki Maüs. Хатні клуб».
11.30 «Мая жонка мяне прычараўала». Шматсерыйны фільм.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінішчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра га настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добра га настрою».
08.30 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!» Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Пляц гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.30 «24 гадзіны».
13.50 «Сакрэтныя гісторыі».
14.40 «Свая каманда». Моладзевы серыял.
15.40 «Чаркізона. Аднаразовыя людзі» Серыял.
16.50 «Асабісты інтэрс».
17.20 «Мінішчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Мачаха». Серыял.

07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».
10.10 «Мой срэбны шар».
11.00, 14.00, 17.00 Весткі.
11.25 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял.
12.20 Тэлесерыял «Каменская».
13.15 «Кулагіні партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.20 Тэлесерыял «Дэтэктывнае агенцтва «Іван ды Мар'я»».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.15 «Кулагіні партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

06.50 Дакументальна-пазнавальны серыял «Планета дрэў» (Францыя).
07.15 Існаць.
07.45 Дзень спорту.
07.55 «Добрай раніцы, Беларусь!».
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
09.05 Здароўе.
09.35 Дакumentальна-біяграфічны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).
10.35 Шпілька.
11.05 Ранішняя хвала.
11.40 «OFF STAGE LIFE».
12.15 Рамантычная драма «Сорак першы» (СССР).
14.00 Хранікальна-дакументальны фільм «Гвардзія. Баявыя традыцыі» (Беларусь). 1-я і 2-я серыі.
14.35 «Зона Х». Вынікі тыдня.
15.10 Навіны рэгіёна.
15.30 Вакол планеты.
16.10 Дакumentальны цыкл «Фартыфікацыя» (Беларусь).
16.55 Відэафільм АТН «Быхаў» цыклу «Зямля беларускай».«
17.10 «OFF STAGE LIFE».
17.25 Відэафільм АТН «Прабач мяне».
17.55 «Ваша лато».
18.45 Латарэя «Пляцёрочка».
19.25 «КЕНО».
19.30 Канцэрт Лаймы Вайкуле.
20.30 Панарама.
21.05 «OFF STAGE LIFE».
21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя.
22.25 Драматычны баявік «Палонны» (Расія-Балгарыя).
00.50 Уласнай персонай.

07.00 «Анфас».
07.15 «Афрамасківіч - 2». Камедыйны серыял.
08.05 Фільм «Фантазёры». СССР, 1965г.
09.10 «Дабро пажаліца».
09.30 «Культурнае жыццё».
10.00 «Крокі да поспеху».
10.55 «Мінск і мінчане».
11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».
13.10 «Новыя падарожкі дылётантанта».
13.40 Фільм «Крах інжынера Гарына». СССР, 1973г. 1-2 серыі.
15.45 «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
16.30 «24 гадзіны».
16.45 «Наша справа».
17.00 «Вялікі горад».
17.45 Фільм «Здзіві мяне». Украіна, 2008 г.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 «Зорныя рынкі».
21.25 Фільм «Братэрства вайка». Францыя, 2000 г.
23.55 Фільм «Вельмі рускі дэтэктыв» (Расія, 2008 г.).
01.50 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

10.20 «Запал па культуры».
11.05 Дэтэктыв «Візіт да Мінатаўра» (СССР). 1-я-3-я серыі.
14.55 «Прыгодніцкі баявік «Нуль-сёмы змянене курс» (Расія).
16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя.
19.05 «Смешныя людзі». Гумарыстычная праграма (Расія).
20.40 Музычная драма «Аўгуст Раш» (ЗША).
22.45 Жывыя гук.
23.30 «Час футболу». Чэмпіянат свету-2010.
00.10 Рамантычная камедыя «Змешванне жанраў» (Францыя).

07.00 АТН прадстаўляе: «Суботняя раніца».
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 Серыял «Мая выдатная няня».
09.45 «Здароўе».
10.30 «Смак».
11.10 Анимацийны фільм «Ліло і Січі».
12.40 АТН прадстаўляе: Тэлесапосі «Звяз».
13.10 «Кінаметры вайны».

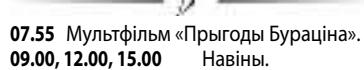
06.55 Кулінарная праграма «Смачна з Барысам Бурдой».
07.20 Усё аб бяспечы.
07.45 Нашы тэсты.
08.25 Жансавет.
09.05 Свая кампанія.
09.50 «Лабрынты: невядомая Літва». Фільм другі.

16.15 «Суд прысяжных: галоўная спраўа».
17.50 «Воччная стаўка».
18.40 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.30 «Професія-рэпартэр».
20.05 «Праграма Максімум».
21.10 «Рускія сенсанцыі».
22.10 «Ты не паверыш!».
23.05 Рамантычная камедыя «Двойчы ўчора».
00.55 Драматычны баявік «Бязлітасны».

09.30, 12.30, 15.00, 02.00 Футбол. Soccer city. Йоханэсбург, ПАР.
10.00 Лёгкая атлетыка. Камандны чэмпіянат Еўропы ў Нарвеі (Берген). Дзень 1-ы.
11.30 Лёгкая атлетыка. Камандны чэмпіянат Еўропы ў Нарвеі (Берген). Дзень 2-і.
13.00 Снукер. Адкрыты чэмпіянат Кітая (Пекін). Фінал.
15.30 Наймочныя людзі планеты. Ліга чэмпіёнаў (Германія).
16.30 Навіны.
16.35 Футбол. Soccer city. Йоханэсбург, ПАР. Навіны. Прамая трансляцыя.
16.45 Снукер. Чэмпіянат свету ў Вялікабрытаніі (Шэфілд). Фінал.
18.45 Пляжны футбол. Еўраліга ў Францыі (Марсэль). Адборачны этап. Партугалія
07.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
07.20 Праект «Будучыня».
07.50 «Плошча», дак. фільм, 2006 г..
09.15 «Беларусь пад нямецкай акупацыяй», дак. фільм, 2009 г., Польшча, ч. 3.
10.05 «Папялушки», тэлесерыял.
10.30 YoLife! (моладзевая праграма).
10.45 «Зграя», сенсацыйны серыял.
11.40 «Палкоўнік Квяткоўскі», маст. фільм, 1995 г., Польшча.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 «Папялушки», тэлесерыял.
17.30 «Элі Макблі», тэлесерыял.
18.15 Форум: «Вылечыць медыцыну».
19.00 Басанож па свеце.
19.25 «Аблавушак», мультсерыял.
19.35 На колах.
20.00 Макрафон: «Рок-карона-2008», ч. 1.
20.30 Кулінарны падарожжы Роберта Макловіча.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.20 «Спадар Забойства», маст. фільм, 1998 г., ЗША.
22.45 Аб'ектыў.

09.30 Футбол. Soccer city. Йоханэсбург, ПАР.
10.00 «Бүраспорт за чистую планету». Часопіс.
10.30 Супербайк. Чэмпіянат свету. Агляд сезона.
11.30 Пляжны футбол. Еўраліга ў Францыі (Марсэль). Адборачны этап. Польшча - Францыя.
12.30 Футбол. Soccer city. Йоханэсбург, ПАР.
13.00 Снукер. Чэмпіянат свету ў Вялікабрытаніі (Шэфілд). Фінал.
14.30 Футбол. Soccer city. Йоханэсбург, ПАР.
15.00 Футбол. Чэмпіянат Еўропы да 17 гадоў у Швейцарыі (Ньюон). Жанчыны. Фінал. Прамая трансляцыя.
16.30 Навіны.
16.35 Футбол. Soccer city. Йоханэсбург, ПАР. Навіны. Прамая трансляцыя.
16.45 «Сладар Забойства», маст. фільм, 1998 г., ЗША.
17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).
17.05 Кулінарны падарожжы Роберта Макловіча.
17.30 «Элі Макблі», тэлесерыял.
18.20 «Моўнік (лінгвістычная праграма).
18.35 «Сакрэтная гісторыя архіпелагу ГУЛАГ», дак. фільм, 2008 г., Францыя.
19.30 «Аблавушак», мультсерыял.
19.40 Еўропа сёння (тэлесапосі канала «Нямецкая хвала»).
20.10 «Рок назаўжды», дак. фільм, 2008 г., Беларусь, ч. 2.
20.40 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.15 Палаванне на дзівосі (спазнаваўчая праграма).
21.30 Суботні сеанс: «Папіён», біяграфічная драма, 1973 г., ЗША.
23.50 Аб'ектыў.

27 ЧЭРВЕНА, НЯДЗЕЛЯ

07.55 Мультфільм «Прыгоды Бураціна». 09.00, 12.00, 15.00 Навіны.
09.05 «Арсенал».
09.35 «Зброя». Цыкл дак. фільмаў (Беларусь).
09.50 «Альманах вандравання».
10.15 «Культурныя людзі».
10.55 «У свеце матараў».
11.25 «Nota Bene».
12.10 Музычная камедыя «Дзяўчына з гітарой» (СССР).
13.50 «OFF STAGE LIFE».
14.05 Хранікальна-дак. фільм «Гвардыя. Баявыя традыцыі» (Беларусь). 3-я і 4-я серыі.
14.30 Хранікальна-документальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).
15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Відеофільм АТН «Чырвоны аксаміт Кыргызстана».

16.10 Прэм'ера. Музычная меладрама «Па: Сучасная гарадская казка» (Расія).

18.00 Суперлato.

18.55 Документальная-історычны цыкл «У пошуках ісціны» (Украіна).

19.30 «Спорлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

19.50 «КЕНО».

20.00 «У цэнтры ўвагі».

21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя.

23.25 Трылер «Адрачэнец» (ЗША).

- 18.10 «КВЗ». Прэм'ер-ліга.
20.00 Контуры.
21.05 АНТ прадстаўляе: Канцэрт Элтана Джона «Лепшыя хіты ўсіх гадоў».
22.25 Фільм «Палаца № 6».
00.05 Фільм «Закахацца ў нявесту брата».

- 07.05 «Афрамаскіч - 2». Камедыны серыял.
07.55 Фільм «Зачараўаная Эла». ЗША - Вілкабрытанія - Ірландыя, 2004г.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

- 10.50 «Вялікі сняданак».

- 11.30 «Салдаты. Залатая серыя».

- 13.15 «Добры дзень, доктар!».

- 13.50 «Дарагая перадача».

- 14.00 Фільм «Крах інжынера Гарына». СССР, 1973 г. Заключчыя серыя.

- 16.30 «24 гадзіны».

- 16.50 СТБ прадстаўляе: «Мяжа, што палае».

- Документальная фільм.

- 17.20 Канцэрт М.Задорнова.

- 19.00 «Аўтапанарама».

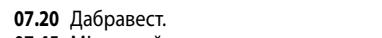
- 19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычнае праграма.

- 20.40 Фільм «Мая назаўжды». ЗША - Канада - Вілкабрытанія, 1999 г.

- 22.50 «Професійны бокс».

- 23.45 Фільм «Я заўсёды жадаў быць гангстэрам». Францыя, 2007 г.

- 01.35 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

07.00 «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 Серыял «Мая выдатная няня».

10.25 Пакуль усе дома.

11.20 «Шчасце ёсць».

12.10 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

12.45 «Фазэнда».

13.25 «Разумніцы і разумнікі».

14.30 «Песні Перамогі».

15.05 Севастопальскія аповаяды.

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Фільм «Вышэйшыя пілатараж».

07.20 Дабравест.

07.45 Mіr вашай хаче.

07.55 Кулінарная праграма «Смачна з Барысам Бурдой».

08.20 Нашы тэсты.

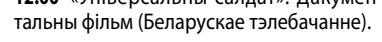
08.55 Дак.-пазнавальны фільм «Віртуальная энцыклапедыя: Вавілон» (Францыя).

10.00 Школа рамонту.

11.00 Медычныя таемніцы.

11.40 Кінаспробы.

12.00 «Універсальны салдат». Документальны фільм (Беларускае тэлебачанне).

07.00 «ХА». Маленькая камедыя.

07.35 Фільм «Уварванне». Расія, 2008 г.

09.15 Тэлесерыял «Дайшнікі». Расія, 2008 г.

11.00 Весткі.

11.10 «Сам сабе рэжысёр».

12.15 Фільм «Служкі д'ябла на чортавым млыне».

14.00 Весткі.

14.15 «Смеханарама Яўгенія Петрасяна».

14.45 «Гарадок». Дайджэст. Забаўляльная праграма.

15.15 Фільм «3 жыцця начальніка крымінальнага вышуку».

17.05 Прэм'ера. «Аншлаг і Кампанія».

19.00 Весткі тыдня.

20.00 «Сумленны дээтктыў».

20.35 Фільм «Жаночэ сібровуства». 2007 г.

22.30 Вострасюжэтны фільм «Зваротны адлік». Расія, 2007 г.

00.40 Фільм «3 жыцця начальніка крымінальнага вышуку».

07.40 Мультфільм.

08.00 Сёння.

08.20 «Дзікі свет».

08.45 «Іх норавы».

09.20 «Ямо дома!».

10.00 Сёння.

- 12.30 «Правы чалавека».
12.45 Дэтэктыў «Візіт да Мінатаўра» (СССР). 4-я і 5-я, заключчыя, серыя.

- 15.20 Документальны цыкл «Неверагодны гісторыя кахання» (Украіна).

- 16.15 Экспедыцыя.

- 16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя.

- 18.55 Смешная часіна.

- 19.30 Дэтэктыўны серыял «Я целаахоунік. Памылка ў праграме» (Расія). 1-я серыя.

- 20.35 Тэлебарометр.

- 20.55 Серыял «Я целаахоунік. Памылка ў праграме» (Расія). 2-я-4-я, закл. серыі.

- 23.30 «Час футбулу». Чэмпіянат свету-2010.

- 00.10 Свая музыка. Прачыса.

- 10.25 «Выратавальнікі».
10.55 «Крамлёўскія жонкі».
11.55 «Дачны адказ».

- 13.00 Сёння.

- 13.25 Прэм'ера. «Лепшы горад зямлі».

- 14.15 Фільм «Тонкая штучка».

- 16.00 Сёння.

- 16.25 «І зноў добры дзень».

- 17.25 «Маскічы».

- 18.20 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».

- 19.00 Сёння. Выніковая праграма.

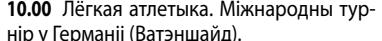
- 19.55 «Чыстасардэннае прызнанне».

- 20.45 Супербайк. Чэмпіянат свету ў Сан-Марына (Мізана). Заезд 2.

- 21.45 Крымінальная камедыя «Адаптация».

- 23.50 «Аўятары».

- 00.25 «Асабліва небяспечны!».

- 21.00 Навіны.
21.05 Футбол. Soccer city. Йоханенбург, ПАР. Навіны. Прамая трансляцыя.

- 21.15 Бокс. Міжнародны паядынак у ЗША (Маямі).

- 22.00 Бокс. Міжнародны паядынак у Германії.

- 23.30 Навіны.

- 23.35 Футбол. Soccer city. Йоханенбург, ПАР. Прамая трансляцыя.

- 00.10 Навіны.

- 00.15 Ралі. Ралійная серыя IRC у Бельгіі (Іп). Агляд.

- 00.45 Супербайк. Чэмпіянат свету ў Сан-Марына (Мізана). Заезд 2.

- 01.45 Мотаспорт па выходных.

- 02.00 Футбол. Soccer city. Йоханенбург, ПАР.

- 07.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

- 07.10 Еўропа сёння.

- 07.40 Прэс-экспрес (агляд медыяў).

- 07.55 Паліванне на дзвосы.

- 08.10 «Рок назаўжды», дак. фільм, ч. 2.

- 08.40 Моўнік (лінгвістичная праграма).

- 08.50 «Сакрэтная гісторыя архіепілага ГУЛАГ», дак. фільм, 2008 г., Францыя.

- 09.45 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.

- 10.10 «Аблавушак», мультсерыял.

- 10.35 «Элі Макбіл», тэлесерыял.

- 11.20 «Папіён», драма, 1973 г., ЗША.

- 17.00 Кулінарныя падарожжы Робэрта Мак

ЧЭМПІЯНАТ

ФУТБОЛ: ПЕРАМОГА АБО СМЕРЦЬ

Алег ПЯТРОЎ

Інтрыга цяперашняга Кубка свету не толькі ўтым, хто стане чэмпіёнам. У турніры бяруць удзел каманды, супрэчы паміж якімі за доўгія гады набылі характар сапраўднай вендэты. Вось спіс пар зборных, якія найбольш варожа ставяцца адна да адной, і кароткі экспкурс у гісторыю іхняга супрацьстаяння.

Англія — Аргенціна

Усё пачалося ў 1/4 фіналу Кубка свету ў 1966 годзе. Аргенцінцы паспрабавалі аспрэчыць забіты англійскім форвардам гол. Спрэчка закончылася чырвонай карткай для капитана аргенцінаў. Эмоцыі перайшлі ўсе межы. Тренер англічан нават забараніў сваім гульцам пасля матчу мяніцца з аргенцінцамі майкамі, і ўвогуле ў адным з каментараў называў футбалістаў з Паўднёвой Амерыкі «жывёламі». Аргенціну адразу ахапілі антыбрытанскія настроі.

Кульмінацый супрацьстаяння Англіі і Аргенціны, натуральна, лічыць супрэччу ў 1986 годзе на чэмпіянаце свету ў Мексіцы. За чатыры гады да яго Аргенціна прайграла Брытаніі вайну за Фальклэнды. «Гэта была краіна, якая прайграла вайну, а не футбольная каманда. Гэта была помста», — так пісаў у сваіх мемуарах пра стан зборнай Аргенціны напярэдадні матчу яе лідэр Дыега

Марадона. Як вядома, Аргенціна тады перамагла 2:1. І перамогу прынёс гол Марадоны, які ён забіў рукою (ён называў гэты інцыдэнт «Рука бога»).

Пра той інцыдэнт памятаюць да гэтага часу. Увогуле, на кубках свету каманды сустракаліся 5 разоў (1962, 1966, 1986, 1998, 2002 гады). Тры разы перамагала каманда з Альбіёну.

Англія — Германія

«У футбол гуляюць усе, аднак перамагаюць немцы». Узгадваючы гэту вядомую прымаўку, цяжка зразумець вынікі першых сустрэч зборных Англіі і Германіі. У далёкім 1898 годзе немцы прайграўлі англічанам з лікам 2:13.

Знакавым матчам стаў вельмі эмацыйны і драматычны фінал 1966 года.

Тады брытанец Хёрст забіў немцам вельмі спрэчны гол. Суддзя зацічыў узяцце варот пасля кансультацыі з бакавым суддзём — Тофікам Бахрамавым (СССР). ФРГ гучна пратэставала. Немцы лічылі, што паводзіны Тофіка — помста Саветаў за паразу ад ФРГ у паўфінале. «Дзве сусветныя вайны і адзін Кубак свету», — так характарызувала тагачасныя адносіны паміж нацыямі адна з нямецкіх газет.

Аднак хутка немцы ўзялі сваё. Дзякуючы такім карыфеям, як Франц Бекенбаўэр і Герд Мюлер, у 1970-м годзе ў Мексіцы, саступаючы 0:2, яны перамаглі з лікам 3:2. Гэта была нацыянальная катастрофа для англічан. У знак пратэсту на выбараў, якія адбыліся праз пару дзён, брытанцы адправілі ўрад лейбарыстаў у адстадуку.

Важней супрэччай быў матч 3 ліпеня 1990 года ў Італіі. Гэта быў час аўяднання Германіі, супраць якога, дарэчы, выступаў афіцыйны Лондан. Спініць нямецкую машыну не ўдалося ні на поле дыпламатіі, ні на спартовай пляцоўцы. Па пенальці Англія прайграла 3:4.

Сетка цяперашняга турніру складзена так, што Англія і Германія могуць сустрэчаць ужо ў наступнай стадыі турніру. Гэта будзе іх першая супрэчча на чэмпіянаце свету з таго памятнага матча ў ліпні 1990 года, што аблічае фантастычнае відовішча.

Аргенціна — Бразілія

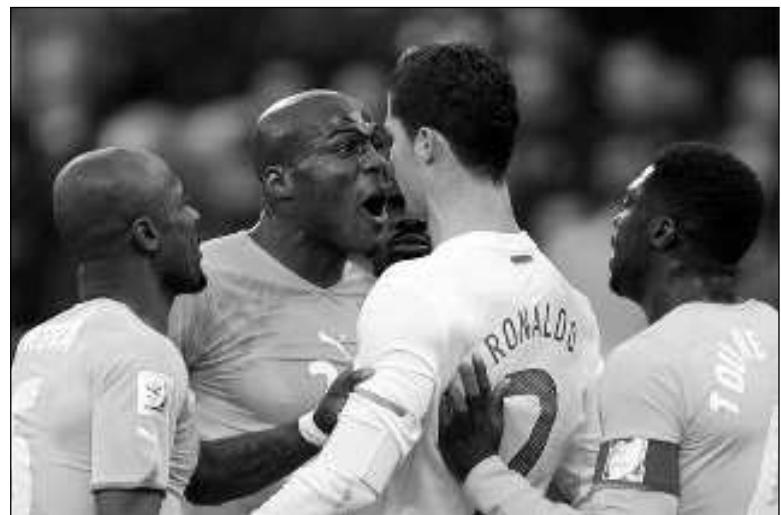
Пralогам канфлікту стаў матч 1937 года ў Буэнас-Айрэсе на Кубку Амерыкі. Перамаглі аргенцінцы, аднак да таго, як прагучай свісток, бразільцы пакінулі поле. Ім не спадабаліся аргенцінскія фанаты, якія называлі бразільцаў «макакамі». «Матч ганьбы» — назвалі ў Бразіліі туу сустрэчу.

Тэнденцыя працягнула гульня ў 1939 годзе ў Рыа. Пасля таго, як рэфери прызначыў пенальці ў вароты аргенцінцаў, іх вартар атакаваў суддзю. На поле з'явілася паліцыя. У знак пратэсту аргенцінцы пакінулі поле, а бразільскі футбаліст забіў пенальці ў пустыні вароты.

У фінале Кубка Амерыкі 1946 года біліся ўсе: спартсмены, паліцыя і гледачы. Некалькі футбалістаў пасля той разборкі з-за траўм пакінулі спорт.

У аналі гісторыі ўвайшлі падзеі 1978 года ў Аргенціне, дзе праходзіў Чэмпіянат свету. Бразілія ў групавым раундзе выйграла ў Аргенціны і, здавалася, гарантавала сабе месца ў фінале. Аргенціне, каб абыці бразільцаў, трба было забіваць камандзе Перу як мінімум пяць безадказных мячоў. Яны забілі шэсць. Да гэтага часу ходзяць чуткі, што гаспадары турніру далі перуанцам вялікі хабар. Уся Бразілія была абурнаная. Каб неяк кампенсаваць фіяска, зборнай надалі тытул «маральныя чэмпіёны свету».

З тых часоў супрацьстаянне працягваецца з пераменным поспехам. Тут ёсць дадатковы

аспект, бо вынікі сустрэч пэўным чынам упłyваюць на ход палемікі — хто самы вялікі футбаліст у гісторыі: бразілец Пеле або аргенцінец Марадона?

Мексіка — ЗША

Гэта адна з самых маладых вендэту футbole, хаця каманды сустракаюцца з 1934 года. Галоўная прычына — традыцыйныя антыамерыканскія настроі ў Мексіцы. Футбол — адзін з тых відаў спорту, дзе ЗША слабейшыя, і мексіканцы могуць адчуць перавагу над больш заможнымі грынгамі. Як прыклад, 46 гадоў за-пар пасля першай сустрэчі мексіканцы не прайгравалі амерыканцам. Аднак апошні час тут нешта зламалася. У 2002 годзе каманды сустрэліся ў Паўднёвой Карэі, і нечакана для ўсіх амерыканцы перамаглі 2:0. Цяпер усе мексіканцы чакаюць сатысфакцыі.

Германія — Нідэрланды

Усяму віной германская акупацыя Нідэрландаў у час другой сусветнай вайны і катастрофа 1974 года. У 1970-я гады галандскі футбол зрабіў сапраўды прыбыль. Усе чакалі, што ў 1974-м каманда пераможа на Чэмпіянаце свету ў Германіі. Аднак перамаглі немцы. У Нідерландах панавала неафіцыйная нацыянальная жалоба. Галандцы рэабілітаваліся, калі ўзялі ў 1988 годзе ў Германіі тытул чэмпіёна Еўропы. «У 1940-м прыйшлі яны, у 1988-м прыйшлі мы», — любімая песня галандскіх фанатаў. Менавіта вострыя адносіны балельшчыкаў робяць атмасферу матчаў Галандыі і Германіі вельмі напружанай. Абодва бакі прыдумляюць рознага кшталту абразлівіяў песні на адрес апанентаў. Настроі на tryбунах перадаюцца на поле. Падчас адной такай сустрэчы галандскі футбаліст нават спрабаваў задушыць нямецкага калегу.

Францыя — Італія

Гэту вендэту парадзіла спрэчка паміж французамі Зінедзінам Зіданам і італьянцам Марка Мацерацці падчас фіналу папярэдняга кубка свету. Італія ў выпіку перамагла, аднак італьянцы не могуць прафесійна Зідану тое, што ён ударыў галавой іхняга суайчынніка. У сваю чаргу, для французаў расправа над Мацерацці — своеасаблівая кампенсацыя за паразу.

▼ ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Аднак, па вялікаму рахунку, усе гэтыя канадыдаты не збіраюцца гуляць у гульню пад назвай «галасаванне». У Беларусі сапраўды не важна, як галасаваць выбаршчыкі, важней, як палічаць іх галасы. Тому ўсе чакаюць не разумнага ці арыстакратычнага кандыдата — суперніка Лукашэнкі. Патрэбен чалавек, які ў крытычны момант здолеет павесці за сабой людзей на вуліцу, каб даказаць, што час Аляксандра Лукашэнкі прайшоў.

«Взгляд» (Расія)

Па яго (Аляксандра Сурыкова) словам, у рамках Саюзной дзяржавы дзейнічаюць мытныя дамоўленасці, аднак калі Беларусь не падпіша дакументы па Мытным саюзе, то прыярытэтам Расіі стануць двухбаковыя дамовы, падпісаныя з Казахстанам. «Масква ў Мытным саюзе не можа ўшчамляць інтарэсы

Астаны, і гэта сітуацыя пагражае мытнаму складніку Саюза Беларусі і Расіі», — падкрэсліў пасол. Тэзіс, выказаны Сурыковым, мае прынцыпавую навізну. Ён фактычна спісвае з раҳункаў Саюзной дзяржавы, бо ніякай прававой базы, якая значыла б, што Саюзная дзяржава ў пэўных момантах мае прыярытэт у параўнанні з нейкім іншымі дамоўленасцямі.

«Независимая газета» (Расія)

Лукашэнка не зможа доўга трymаць Бакіеву сябе. Не так даўно прэзідэнт Беларусі заявіў, што Бакіеву хоча пaeхаць у Кыргызстан, аўксісці рэферэндум і скласці з сябе паўнамоцтвы. Гэта ўжо першыя сігналы пра тое, што Лукашэнка не будзе яго трymаць доўга, і, хутчэй за ўсё, Бакіев будзе арыштаваны.

«Vesti» (Азербайджан)

Вельмі дарэчы прыйшлася б цесная, аж да стварэння рэгіянальнага інтэграцыйнага саюза, кааперацыя Украіны і Беларусі. Гэта дапамагло б як узманиціць статус нашых краін, так і даць дадатковыя козыры на пе-рамовах з мацнейшай Расіяй. Залежнасць ад энерганосбітаў нас з Беларуссю адназначна аўядноўвае. Шкада толькі, час сыходзіць. Беларусь афіцыйна аўксісціла, што з 1 ліпеня далаучаецца да Мытнага саюза з Расіяй і Казахстанам.

«Рабочая газета» (Украіна)

Беларусь — добры рэгіянальны праект. Варта дадзіць, што беларусы ў кароткім тэрміне «паставілі» нацыянальную самасвядомасць, а беларуская нацыя ў цэлым зараз павярнулася да Еўропы. Як і сам Бацька, дарэчы: заўважце, яго завуць апошнім дыктатарам Еўропы. Так,

дыктатарам, але без азіятычны. Як Франка, да прыкладу, ці Мусаліні.

«Свободная преса» (Расія)

Трэба сказаць, што праблемы на беларускага лідэра ў апошні час зваліліся з усіх бакоў. Да санкций ЗША дадалася яшчэ і крымінальная справа. У Аўстрыі пачалі расследаваць справу, звязаную з адпачынкамі кіраўніка Беларусі ў Альпах у 2002 годзе. Аўстрыйскі НАК тады апалаціў выдаткі на знаходжанне Бацькі з сям'ёй на горналыжным курорце ў памеры 200 тысяч ёура, а пaeздка аddyлася, нягледзячы на забарону ўезду Лукашэнкі ў Еўропу. Кажуць, што Лукашэнка заплаціў аўстрыйцам за гэты «вяж» за Еўропу» некалькімі беларускімі заводамі. Самому Бацьку, зразумела, нічога не пагражае. А вось яго спонсарам можа быць кепска.

«Московскій комсомолец» (Расія)

МЕРКАВАННЕ

АПОШНІ ЦВІК У ТРУНУ МАЛДАЎСКАГА КАМУНІЗМУ

Малдова можа стаць першай краінай СНД, дзе забароняць камуністычныя сімвалы. 31 мая камісія па даследаванню «таталітарнага камуністычнага рэжыму» прадставіла справаздачу з адпаведнымі рэкамендацыямі. Пра рэакцыю малдаўскага грамадства на высновы камісіі журналіст «НЧ» Алег Новікаў размаўляе з малдаўскім палітологам Наталляй Сіняевай.

— Як і калі была сфармаваная камісія? Чаму ўзнікла неабходнасць у такім даследаванні?

— 14 студзеня гэтага года ўказам Міхала Гімпу, які часова выконвае абавязкі прэзідэнта Малдовы, была створаная камісія, якая мусіла «вывучаць злачынствы таталітарнага савецкага рэжыму ў гады Савецкай улады». У камісію ўключылі 30 чалавек. Да 1 чэрвеня група спецыялістаў павінна была прадстаўці вынікі сваёй працы. Гэтыя вынікі ў форме рэкамендацый пасля павінны быті накіраваны адміністрацыю прэзідэнта, і яны мусілі стаць падмуркам спецыяльнага законапраекту. Законапраект планаваўся вынесці на разгляд парламенту да канца вясенняй сесіі. Неабходнасць падобнай камісіі тлумачылі рэзалюцыяй Савета Еўропы, якая асудзіла сталінізм. Таксама спасылаліся на досвед Польшчы і Венгрыі, дзе ўжо дзейнічае спецыяльнае заканадаўства супраць публічнай дэмансстрацыі і выкарыстання камуністычнай сімвалікі. Нарэшце, перад камісіяй стаяла задача даць навуковую ацэнку мінулага.

— Якія асноўныя высновы камісіі?

— Камісія прызнала, што перыяд знаходжання Малдовы ў складзе Савецкага Саюза быў звязаны з вялікім навуковым і культурным прагрэсам. Аднак цана, якую грамадства заплаціла за гэты прагрэс, бытва занадта высокай. Па інфармацыі камісіі, больш за 300 тысяч грамадзян Малдовы былі дэпартаваныя, з іх прыкладна 230 тысяч чалавек у выніку памерлі або былі забітыя. Па падліках, рэпресіі прынеслі краю шкоду памерам у 28 мільярдаў долараў ЗША. Цікава, што нейкім чынам сябры камісіі палічылі, што за 55 тысячам малдаван, якія загінулі на франтах другой сусветнай вайны, СССР павінна кампенсаваць Кішынёву 5,9 мільярда долараў. Аднак нікіх прэтэнзій да Расіі як краіны — нашчадка СССР у выніку выстаўлена не было. Галоўнае ў справаздачы камісіі — у рэкамендацыях. Рэкамендацыя нумар адзін: заканадаўча забароніць выкарыстанне паняцця «камунізм» і ўсіх яго вытворных, увесці забарону на выкарыстанне камуністычнай сімвалікі ў назвах палітычных партый, прадпры-

емстваў, устаноў, а таксама «на выкарыстанне камуністычнай і нацысцкай сімвалікі ў палітычных мэтах».

— Як малдаўскае грамадства рэагавала на факт стварэння камісіі, яе працу і вынікі?

— Вельмі неадназначна. Прычым прадстаўвалі не толькі камуністы, аднак і прадстаўнікі дэмакратычнага лагера. У камісію з самага пачатку ўключылі спецыялістаў, якія вядомыя сваім падыходам да гэтай эпохі. Ніводны гісторык з альтэрнатывнымі поглядамі ў склад камісіі не трапіў. Было відавочна, што ўладам патрэбны дакумент з высновамі, якія могуць стаць козырам у палітычнай барацьбе. На носе выбары ў парламент, і ліберальная партыя Гімпу хацела баслабіць галоўных канкурэнтаў — камуністаў. Гэта ўстаноўка — правесці даследаванне ў кароткі тэрмін без шырокай дыскусіі — безумоўна паўплывала на ўзвесьні працы сяброў камісіі і стаўленне публікі да яе высноў. Таксама шмат каму не спадабаўся прынцып падбору сяброў камісіі. У камісію ўключылі людзей, якія ў часы СССР верай і праўдай служылі «таталітарнаму рэжыму». Так, старшыня камісіі ў свой час праславіўся выступам на рэспубліканскім жалобным мітынгу з прычын смерці генсека Чарненкі. «Зноў нас спасцігла вялікае гора», — не хаваў ён тады эмоцый. Гэта яшчэ кветачкі. Адзін з сяброў камісіі ў часы саўдепіі даносіў на сваіх калег па працы ў КДБ. Шраг незалежных гісторыкаў і палітолагаў звярнуўся да Гімпу з просьбай уключыць іх у групу даследчыкаў. На што ў адміністрацыі прэзідэнта ім сказалі, што цягнік ўжо сышоў.

— Чаму камуністы так істэрычна крытыкуюць высновы камісіі? Можна ж правесці рэбрэндынг і выступіць пад нейтральнайшай назвай? Тым больш, што групоўку Уладзіміра Вароніна цяжка лічыць партыяй паслядоўных марксістаў-ленинцаў.

— Любы рэбрэндынг, ды яшчэ ў ўмовах фактычна стартаваўшай выбарчай кампаніі, — аўтаматычная падстава для расколу партыйнага маналіту. Відавочна, што ўнутраная апазіцыя Вароні-

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ЯКАБ ЗУМА

Пакуль на стадыёнах краіны поўным ходам ідзе чэмпіянат свету па футболу, сам прэзідэнт ПАР і ягона партыя Афрыканскі нацыянальны кангрэс (АНК) з'яўляюцца з прыбіральнямі. Непасрэдна полем бітвы стаў прыгарад Кейптауна, дзе дзесяткі гадоў не было каналізацыі. ANK увесь час абяцала нешта зрабіць, аднак дасюль рукі не дайшлі. Затое не спіць галоўныя палітычныя канкурэнты ANK з Дэмакратычнага альянсу. Хаця Дэмакратычны альянс традыцыйна абараняе інтарэсы белай камуны, ягона кіраўніцтва хацела б атрымаць і галасы чарнаскурых выбаршчыкаў. Таму кіраўніцтва альянсу ўмяшалася ў проблему каналізацыі: працягнула сюды каналізацыйныя трубы і выдала кожнаму ўладальніку дома ўнітаз. Планавалася, што кабінкі пабудуюць самі гаспадары дамоў. Аднак 7 працэнтў насельніцтва не знайшли сродкаў нават на такую няхітрую конструкцыю. Тады Дэмакратычны альянс вырашиў дапамагчы бедным з будаўніцтвам кабінак. Гэта выклікала пратэст з боку лідэраў ANK, якія палічылі гэта праініціятыву белага расізму. Моладзевая секцыя ANK правяла марш па кварталах, падчас якога знішчыла ўсе падараваныя Дэмакратычным альянсам прыбіральныя. А кіраўніцтва ANK заклікала сяброву партыю выходзіць на вуліцы і на знак пратэсту супраць туалетнай правакацыі белых паліціц аўтамабільныя шыны.

ТОМАС БАРЭЙС

Дэпутат Бундэстага ФРГ даў зялёнае свято адміністрацыйнай рэформе ФРГ, падтрымавшы ініцыятыву эсдэкаў і Залёных узбуйніць шэраг зямель. Сёння ў склад нямецкай федэрациі ўваходзяць 16 зямель. На думку дэпутата, цалкам хапіла бі восем. «Нам трэба змяніць прынцып федэралізму», — рапуша кажа чыноўнік. Без рэформы, па яго словам, федэралізі пагражает крызіс. Праўда, як рэалізаваць ідэю, пакуль не зразумела. У канстытуцыі няма ніводнага слова пра тое, што землі могуць ліквідавацца шляхам аўтаднання з суседнімі. Іншымі словамі, патрэбнаяя папраўкі ў асноўны

закон. Акрамя таго, на месцах існуе моцная палітычная традыцыя. Шмат зямель доўгі час быті незалежнымі дзяржавамі, маюць сваю асобную палітычную культуру і, адпаведна, праста так не паступяцца аўтаноміяй. Хаця ёсць прыклады іншага кшталту. Так, у 1952 годзе ўдалося дабіцца аўтаднання Бадэнія і Вюртэмбергі ў адну зямлю Бадэн-Вюртэмберг, якая, дарэчы, з'яўляецца адной з самых заможных у краіне.

ПАВЕЛ АСТАХАЎ

Упайнаважаны на правах дзяцей пры прэзідэнце Расейскай Федэрациі выступіў з сенсацыйнай заяўлівай. Калі яму верыць, у Дзяржаўнай думе існуе арганізація лобі педафілаў. Дэпутаты, якія ўваходзяць у гэтую групу, свядома блакіруюць прыняцце законаў, накіраваных на барацьбу з гэтым відам злачынства. Прычым у клана добрыя сувязі ва ўсім дзяржавайным апарате. У якасці прыкладу Астахаў прыводзіц нядаўні судовы працэс над педафілам, які 4 гады гвалтуючы сваю пляменніцу. У выніку суда ён атрымаў 6 гадоў умоўна. У той жа час закон кажа: сексуальныя адносіны з непаўнагадовыми караюцца турэмным тэрмінам 8–15 год. Праўда, той прысуд ужо адменены, а справа пайшла на новы разгляд. Цікава, што віцэ-спікер Думы Люблю Сліска пацвердзіла слова Астахава пра наяўнасць у парламенце арганізацій лабісцкіх структур педафілаў. Хаця імёны дэпутатаў, якія супрацьстаяць барацьбе з вычварэнцамі, яна называюць чамусці адмовілася.

▶ ВЫСТАВА

ВАЙНА: ПОГЛЯД СВЕДАКІ НАШЧАДКАЎ

Аляксей ХАДЫКА

Днямі па беларускім тэлебачанні дэмантравалася перадача пра творчасць Андрэя Кудзіненкі, у прыватнасці фільм «Акупацыя. Містэрый». Гутарка вялася пра тое, што вайна ставіць людзей у розныя складаныя сітуацыі, прымушаючы індывідуальна ўспрымаць паняці «вораг», «зрада», «перамога». У кожнага свая вайна, яе досвед індывідуальны. На фоне паставленых на катурны пампезных святкаванняў, да якіх краіну прывучылі апошнімі гадамі ў прамежак часу паміж 9 мая і 3 ліпеня, шчырасць гутаркі на вечныя тэмы прыцягвала ўвагу.

Менавіта такі гуманістычны і прыватны тон дачынення з гле-дачом вылучае выставу «65 год Вялікай Пераможы», якую прапануе наведаць з 6 мая па 12 ліпеня Нацыянальны мастацкі музей краіны. Супрацоўнікі аддзелаў сучаснага рускага і беларускага мастацтва экспанавалі на галерэі музея каля 100 твораў жывапісу, графікі і скульптуры са сваіх калекцый, што амаль пазбаўленыя няшчырасці афіцыёзнага «апладысментнага»

стылю. Няма звыклых прапагандысцкіх вобразаў: луннія сцягоў, парадных маршаў, урачыстых сустроч—есяць штодзённае жыццё, яго праніліва натуральны, як у лістэрку, адбітак, і есяць высокі ўзровень мастацтва.

Экспазіцыю збіралі, абвясціўшы галоўнымі крытэрыямі якасць твораў і шчырасць выяўленага ў іх пачуцці—экстремальнай атмасферы вайны было цалкам дастаткова, каб справакаваць яго без штучных намаганняў. Галоўнае, што адчуць рэалітэт эпохі дазваляюць творы, якія ўзімкі ў гады вайны і першыя паваенныя часы — палову экспазіцыі займае мастацтва 1940-х. Канон апіянання батальнага подзвігу яшчэ не склаўся і канчатковая не

«забранзавеў». А дух часу ажываў не абавязкова ў сюжэтных сцэнах, эмацыйна пульсуючы нават у націормортах і краявідах. Калючы «Чартапалох» (1942) Васіля Якаўлева, дзе чырвоныя ніты дыванка, на якім стаіць ваза з раслінай, звязаны, як краплі крэві. Шэрэя, халодная і непрытульная маскоўская «Зіма» (1944) Мікалая Крымава. І абсалютна змененая, мажорная фарбавальная сімфонія праз некалькі месяцаў — як прадчуванне хуткай перамогі — у краявідах Аляксандра Асмёркіна («Загорск. Троіца-Сергіеўская лаўра», 1944) і Фёдара Мадорава («Уладзімір. Раніца. Май 1945»).

Надзвычай цікавая як мастацкай якасцю, так і сваёй фактурой, адлюстраваным предметным

светам у гэтай частцы — творы беларускага зместу. Нечаканая гуашь Міхася Філіповіча (1896—1948) «Кавалерыйская атака. Разгром немцаў пад Москвой», як цытата з рамантых батальных сцэн XIX стагоддзя з удалымі паўстанцамі на конях — поўная лінейнай экспрэсіі і выразнасці колеру: талент Філіповіча выяўляеца і ў маленькім абрэзку. Надзвычай каштоўная дакументалістыка першых год вывяленага ад фашистаў Мінска — блізкія кожнаму мінчуку вобразы плошчы Свабоды (Анатоль Ка-корын, «Мінск. Палонны немцы», 1944) і цэнтральных праспектаў і вуліц у час адбудовы (графіка Ганны Самайлоўскіх, палатно трываліцігадовага Віталія Цвіркі). Не зусім звыклай для наведвальnika юбілейнай вясеннай выставы падасца тэма звычайнага штодзённага жыцця ў глыбокім тыле, у эвакуацый — выдатны каларыстычны абрэзок «Вуліца ў Тобілісі» (1942) Леаніда Туржанскаага.

Асобна звернем увагу на выдатную мастацкую якасць значнай часткі экспанаваных твораў — трывіях «Будаўнікі» (1947) Юрыя Піменава, «Бэз на вакне» знакамітага майстра націормортаў Пятра Канчалоўскага, з беларускіх мастакоў — пранілівая экспрэсійная кампазіцыя «Макі» (1968) Мікалая Залознага. Апошняя ўключае ў наступную тэматычную группу — апovedаў паваеннага пакалення пра вайну, прадстаўленых работамі мастакоў, якія здолелі раскрыць тэму шляхам тонкага эмацыйнальна-паэтычнага аба-

гульнення. Такімі, як асветленая чырвяньню сонца на заходзе «Зямля» (1971) Віктара Грамыкі, пераведзены ў фармат карціны салдацкі фотаздымак «Вярнулася» (1985) Мікалая Селяшчукі альбо групавы сімейны партрэт «Светлая памяць» (1984) Леаніда Шчамялёва. Час мінае, даводзячы слушнасць уключэння лепшых карцін юбілейных выстаў да 30-ці і 40-годдзя Перамогі ў залатах фонд беларускага мастацтва.

Аўтары экспазіцыі выучылі яшчэ адну тэматычную групу, уключыўшы ў яе працы беларускіх мастакоў, удзельнікаў вайны, — Барыса Аракчэева, Аляксандра Казлоўскага, Івана Дмухайлы, Паўла Масленікава. Іх творы не абавязкова звязаны з ваянна-батальнай тэматыкай: даніна павагі пакаленню, якое засталося верным творчай прафесіі насуперак выпрабаванням часу. Побач з гэтай групай — некалькі ранніх узоруў таго, як выкрышталізоўваўся абагульнены, а пазней кананічны, штампаваны вобраз перамогі ў вайне, названай Вялікай Айчынай. Шматфігурныя, пафасныя кампазіцыі Яўгена Зайцева («Пахаванне героя», 1945) і Паўла Гаўрыленкі («Пераправа», 1945).

Разнастайнасць і рознааспекцінасць бачання тэмы і погляд на з'яву праз прызму мастацкага дакумента — такое ўражанне пакідае выстава, цікавая тым, што дае магчымасць рабіць уласныя высновы. Не павучаючы, даючы аналізаў, суперажываць і атрымліваць эстэтычную асалоду.

каб падтрымаць, стала таксама адказваць па-беларуску.

А tym часам недзе глыбока ў маёй душы прачнудлася ці то рэўнасць, ці то зайдзрасць і нейкі спаборніцкі інстынкт. Усё разам гэта ператварылася ў ціхае і добрае абурэнне тым, што вось нейкі хлопец вучыцца размаўляць на беларускай мове, а я, праседзеўшы дзеўнік год у беларускай нацыянальнай гімназіі, чамусыці размаўляю па-рускі. І тады я перайшла да беларускай мовы ў гутарках з бабуляй і дзядулем, з самымі блізкімі сябрамі. Напачатку часта забывалася, саскавала на рускую, а сама беларуская гаворка, што ішла з маіх вуснаў, была запаволенай, бо ўсё ж за два гады рускамоўнай школы родныя слова трохі пазабываліся. Але неўзабаве забыгае ўспомнілася, я пачала развіваць сваю мову, шукаючы новыя і цікавіцься не знаёмыя словамі... І нарадзіўся яшчэ адзін беларус.

І як з Новага года людзі пачынаюць новае жыццё, так і я за 2009 год значна пашырыла кола тых маіх знаёмых, з кім размаўляла па-беларуску, а ад самага пачатку 2010 года я цяпер размаўляю на роднай мове з усімі, з кім увогуле даводзіцца размаўляць. І нічога, што ўсе вакол размаўляюць са мной па-рускі і толькі два чалавекі неяк спрабуюць таксама адказваць мне на беларускай мове. І нічога, што той хлопец, які несвядома падштурхнёў мяне да роднай мовы, цяпер чамусыці сам карыстаецца рускай. Але я цяпер ужо не кіну беларускай мовы і не вярнуся да рускай.

▶ СПОВЕДЬ

ЯК Я ЗНАЙШЛА СВАЮ МОВУ

Міхаліна ДЗЯТЛІК

Зараз я вельмі ўдзячная той сітуацыі, што склалася напярэдадні майго паступлення ў першы клас. Тады ж гэта быў сапраўдны стрэс для маіх бацькоў.

У школу, да якой я належала па месцы жыхарства, мяне адмовіліся прымаць з-за таго, што ў ёй і так было зашмат вучняў. У прэстыжнай школе з англійскім ухілам, куды пайшлі ўсе мае сяброўкі, на іспытках мне наўмысна заніжалі адзнакі. Знаёмыя казалі (бо ведалі на ўласным вопыце), што трэба даць хабар дырэктару. Не ведаю, ці то ў нас не было грошай, ці то не захацелі даць хабар, але пытанне школы так і заставалася нявырашаным. Тады тата ўзяў мяне за руку і павёз у беларускую нацыянальную гімназію за шэсць аўтобусных прыпынкаў ад дома. Іспыты на той час ужо скончыліся, але настаўніца, да якой мы зайдлі ў класу, згадзілася правесці са мной уступнае тэставанне.

Казала я выканала ўсе заданні і адказала на ўсе пытанні, бацькі пачікаўліся, колькі ім чакаць вынікаў, ці таксама месяц, як і астатнім прэтэндентам. На што настаўніца

а ты?

разоў, але не магла ўспомніць перакладу на рускую мову, і даўдзілася тлумачыць яго сэнс для суразмоўцы сваім словамі.

Напрыканцы дзеўнікага года навучання лёс склаўся так, што далей вучыцца ў гімназіі было папросту немагчыма, і таму я вымушана была шукаць іншую школу. І не цяжка здагадацца, што новая школа была рускамоўнай, як і сотні іншых школ у нашай краіне. І, верагодна б, на гэтым маленечкім вітку далёка не сусветнай і нават не нацыянальнай гісторыі знік бы ў нябыт яшчэ адзін беларус. Але, як пакажа гісторыя далей, той беларус тады яшчэ не нарадзіўся.

А нараджэнне гэта адбылося, калі я паступіла ва ўніверсітэт. Аднойчы, недзе на другім месяцы навучання, вяртаючыся дадому разам з хлопцамі з майго курса, якія таксама ездзяць на метро, я пачула, як адзін з іх спрабуе размаўляць па-беларуску. Спрабуе няўпэўнена, і, відаць, хутчэй за ўсё, жартуе... але калі ў другі раз выпала вяртацца дадому разам, я зноў пачула беларускую гаворку. А на чацвёрты ці пяты раз я пачікаўлілася ў таго хлопца, ці даўно ён размаўляе на беларускай мове.

— Не, я толькі вучуся, — пачула я адказ.

Я тады запэўніла яго, што ў яго вельмі добра атрымліваецца,

ТАЯМНІЦЫ ГІСТОРЫ

СВЯТАЯ ЕФРАСІННЯ І ЯЕ СКАРБЫ

Аляксей ХАДЫКА

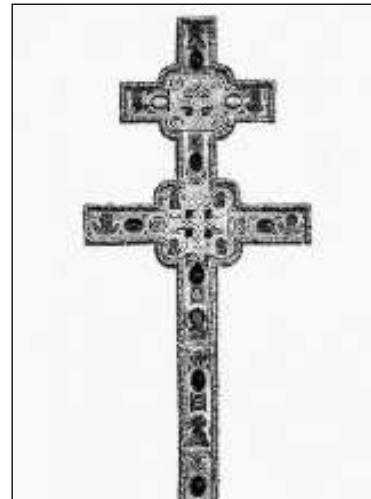
5 чэрвень споўнілася 100 гадоў з дня, калі праз некалькі стагоддзяў з Кіева-Печорскага манаstryра на радзіму ў Полацк з вялікімі ўрачыстасцямі вярнуліся мошчы самай слаўнай беларускай святой Ефрасінні Полацкай. Як тады, тысячы вернікаў узялі ўдзел у Полацку ва ўрачыстых набажэнствах у Крыжаўзвіжанскім саборы Спаса-Ефрасіннеўскага манаstryра. Фотавыстава «Незабыўныя дні» ў мастацкай галерэі вярнула палаchanу 1910 год. Прайшлі прысвечаныя Ефрасінні навуковыя чытанні і кінафестываль духоўных фільмаў.

Як вяртанне мошчаў святой на радзіму, так і іншыя абставіны яе жывіцца, поўныя ўзнейлага сэнсу. Яе «Жыцце», напісаное напрыканцы XII стагоддзя невядомым манахам, выдаднайшы помнік старабеларускай літаратуры, дайшло да нашчадкаў у сотні спісаў шасці разных рэдакцыяў. Храм св. Спаса быў узведзены, як апавядзе «Жыцце», за 30 тыдняў дойлідам Іаанам з Боскаю дапамогаю — цагляныя пліты, якіх неставала ў апошні момант, каб скончыць будоўлю, голас з неба падказаў адшукаць забытымі ў печы. Вандруе па Расіі абрэз «Божай Маці Адзігітрыі-Пущавадзіцельніцы», полацкі спіс візантыйскага абрэза, атрыманага Ефрасінні з Канстанцінопалі. Крыж св. Ефрасінні, шэдэўр злотніка Лазара Богшы, знак-абярэг Беларусі, што таямніча знік у ліпені 1941 года з Магілёўскага музея, чакае свайго вяртання на радзіму.

Вяртанне святой

Сама Ефрасіння вярталася ў Полацк доўга. Дачка полацкага князя Святаслава-Георгія (сына Усяслава Чарадзея) і Сафіі, народжанай кіеўскім князем Уладзіміром Манамахам, яна прыйшла ў свет са славянскім імем Прадслава. Каб па дасягненні 12 гадоў расчарараваць бацькоў, адмовіўшыся прымату звычайнага лёс князёўны ў выглядзе роўнай па пасагу шлюбнай партыі. «Што ж паспелі роды нашыя, якія былі да нас? Жаніліся і выходзілі замуж, і княжылі, але не вечна жылі... слава іхняя, бышчам прах, горай за павуцінне...», — мовіла Прадслава, абраючы манаскі шлях.

Пострыг яе адбыўся таемна ад бацькоў у дзень св. Ефрасінні Александрыйскай, паводле меркавання даследчыка Аляксея Мельніка — 25 верасня 1116 года. І пачаўся шлях духоўны, за які «памятаюць на зямлі», — перапісанне кніг, заснаванне манаstryроў і храмаў, аздабленне іх творамі высокага духоўнага мастацтва. Служба Полацку і яго людзі. Калі св. Ефрасіння, ужо

ігумення Спаскага манаstryра, пакідала Полацк у 1167 годзе, каб памаліца пры Труне Гасподняй у Ерусаліме, палачане праводзілі яе з плачам: «Куды заходзіш, свято вачэй нашых?» Як бы прадчуваючы доўгае расстанне. Паспешы ўбачыць Святую Зямлю і памаліца, Ефрасіння спачыла ў Ерусаліме і з пашанай была пахавана там у Феадосьевым манаstryре.

Шлях дамоў пачаўся ў 1187 годзе. З Ерусаліма, абложанага султанам Саладзінам, за выкуп манахі з Русі здолелі вывезці нягледна захаваныя мошчы святой. Паданне сцвярджае, што кіраваліся яны ў Полацк, але з-за адвежнага суперніцтва Полацка з Кіевам данеслі скарб толькі да апошняга. Дзе ў Печорскім манаstry ў падземным храме Звеставання Багародзіцы ў сробы труне з адкінутым для назірання і пакланення вечкам св. Ефрасіння затрымалася больш чым на сем стагоддзя.

На радзіму святая, шанаваная і праваслаўнымі, і грэка-католікамі, і католікамі, вярнулася пасля настойлівых просьбаў вернікаў ужо ў царскія часы. Магчыма, менавіта павага да яе не толькі сярод праваслаўных спыняла цароў, пачынаючы ад Аляксандра II, дзіць дазвол беларусам на атрыманне святыні. Наважыўся толькі Мікалай II. У 1910 годзе Полацк перажыў сапраўдане свята.

Таямніца крыжа

Але з Ефрасінні звязаныя іншыя сімвалы хрысціянства ў Беларусі. Перш за ўсё — Крыж Лазара Богшы. Шасціканцовы крыж-каўчэг з кіпарыса, аблазнены 21 залатой пласцінай з каштоўнымі камянімі, з нізкай перлаў у краі, 20 эмаліямі з выявамі святых і пяццю гнёздамі

для мошчаў — святых Стэфана, Дзмітрыя, Панцеляймона, кавалачка святога крыжа з крыв'ёй Хрыста і каменьчыкам ад труны Багародзіцы... Выявы на эмалях — Хрыста, Багародзіцы, Іаана Прадцечы, айцоў царквы, евангелістаў, архангелаў і апекунуў башкою і самой Ефрасінні — свес. Сафіі, Георгія, Ефрасінні Александрыйскай.

Выключчай якасці ювелірны шэдэўр, які мог паспрачацца з лепшымі творамі ювеліраў Царграда, быў закліканы асцерагаць Спаскі манаstry і горад. Пра гэта казаў надпіс, выбіты на пласцінках: «У лета 6669 (1161) кладзе Ефрасіння святы крыж у сваім манаstry, у царкве святога Спаса... I хай не выносяць яго з манаstryра ніколі, і не прадаюць, не аддаюць...» I далей — праклён пад страхам страшнай кары парушальнікам, а таксама імя майстра, які выканаў працу, — Лазар Богша.

Загавор дзейнічаў не заўсёды: ужо ў канцы XII стагоддзя яго вывезлі смаленскія князі, а са Смаленску ў 1514 годзе ў Москву яго забраў Васіль III. Як ні дзіва, спалохаўшыся праклёну, крыж вярнуў у Полацк Іван Жахлівы... Пра нешчаслівы лёс святыні ў XX стагоддзі многа пісалі. Перажыўшы шмат якія ліхалецці, святыня была канфіскавана бальшавікамі ў 1921 годзе. У 1928-м, дзякуючы тагачаснаму дырэктару Беларускага дзяржаўнага музея і былому прэм'еру Беларускай Народнай Рэспублікі Вацлаву Ластоўскаму, з полацкага фінадзела яна трапіла ў Мінск, каб праз год быць вывезенай у Магілёўскі музей.

Магілёў меўся стаць сталіцай БССР, і разам з установамі туды перамяшчаліся многія каштоўныя камяні, з нізкай перлаў у краі, 20 эмаліямі з выявамі святых і пяццю гнёздамі

люцыйнага зямельнага банка, на той час аўкама і гаркама партыі, за браніраванымі дзвярыма. І загадка знік напачатку вайны, як растаў у паветры, разам з іншымі выдатнымі музеінскімі экспанатамі, такімі, як залатыя упрыгожанні з раскопак Пампей.

Паваенная савецкая версія знікнення — нямецкі след — выглядала не надта пераканаўчай, улічваючы, што немцы трапілі ў Магілёў толькі напрыканцы ліпеня 1941 года. Як і пошуки ў амерыканскіх калекцыях Морганаў і Ракфелераў, куды беларускіх даследчыкаў накіроўвалі эксперыты піцерскага Эрмітажа. Затое публікацыі пра пошуки крыжа 1990-х гадоў далі спадзяванні на тое, што ён знойдзеца ў Москве.

Адгукнуўся Пётр Паддубскі, кіроўца, які 13 ліпеня 1941 года на грузавой машыне вывозіў з магілёўскага музея ў Москву запакаваныя каштоўнасці, перададзеныя затым ва Упраўленне Чырвонай Арміі на Ленінскіх гарах. І чуў пры пагрузцы сказаныя кімсці слова: «Які прыгожы крыж!» А разам з Паддубскім у машыне ехалі сам першы сакратар ЦК КП(б)Б Панцеляймон Панамарэнка. Між тым, гісторык Віталь Скарабан у 2003 годзе ў Нацыянальным архіве РБ знайшоў «Сценаграму пасяджэння бюро ЦК КП(б) Беларусі ад 26.08.1943 года». І ёй — слова таго ж Панамарэнкі пра твор Богшы, з якіх вынікае, што крыж нікуды не знік.

Зрэшты, крыж зарэгістраваны як прадмет пошуку і ў Інтэрполе, і застаецца спадзяванца, што ён верненца ў Полацк — каштоўнасці таго якасці не губляючы бяследна.

Разам з абрэзам

Гісторыя іконы Полацкай Адзігітрыі не менш складаная. «Жыцце св. Ефрасінні» апавядзе пра тое, як ігумення заснавала ў Полацку мужчынскі манаstry з храмам Багародзіцы, які яна пастанавіла аздобіць храмавым Багародзічным абрэзам з самога Царграда. Адпраўлены ў Канстанцінопаль «з дарамі каштоўнымі» да свяяка Ефрасінні імператара Мануіла і патрыярха Лука Полацкі пасол выканала місію паспяхова. Хадзі і атрымаў для Полацка не Эфесскую, а Іерусалімскую Адзігітрыю-пучевадзіцельницу, і, безумоўна, не пратограф быццам пэндзля евангеліста Лука (г. зн. старажытны абрэз), а спіс. Дзеля гэтага патрыярх з епіскапамі блаславіў новы абрэз у св. Сафіі ў Царградзе.

Аднак Полацкая Адзігітрыя, якая ў 1930 годзе трапіла ў Рускі музей у Піцеры праз Тарапец у Цвярской вобласці, датуецца паводле скрэбцы з мільянеру. Невыпадкова, праз два дні пасля прыбыцця абрэза Полацкай-Тарапецкай у «Княжае Возера» царкву асвяціў сам патрыярх Кірыл.

образ насвентиэй Богородицы з Полацка до Москвы», дзе вядзенца пра прынесены ёй «От Цари града або из Иерусалима» абрэз Багародзіцы. Які зараз, як піша пазіт, з Полацка вывезены і трэба яго ў горад вярнуць, паколькі ён «Полотски граду бе утверждение, // Столп, стена, помошь ты ограждение».

Калі справа ідзе пра Полацкую Тарапецкую Адзігітрыю, першыя гісторычныя звесткі пра знаходжанне якой у Тарапцы і датующа XVII стагоддзем, то шмат што ў вандруючых абрэзах становіца зразумелым. І павышаеца верагоднасць перамалювання абрэза менавіта полацкім майстрамі ў пачатку XIV стагоддзя, калі візантыйскі аргіннал, верагодна, быў страчаны або папсананы.

Яшчэ загадка: абрэз з Рускага музея двухбаковы, але выява св. Мікалая на адваротным баку амаль стравана. І, на жаль, чакаць вяртання яго ў Полацк не даводзіцца, не толькі таму, што перадача якіх там ні было вывезеных з Беларусі ў Расію мастацкіх твораў амаль не адбываеца нават у дакладна дакументаваных выпадках.

Музей Расіі зараз адчуваюць цікі прэтэнзіі з іншага боку. 24 лістапада патрыярх маскоўскі Кірыл звярнуўся да міністра культуры РФ Аляксандра Аўдзееева з просьбай перадаць Тарапецкую Божую Маці... у храм элітнага катэджнага пасёлка Істринскага раёна Маскоўскай вобласці «Княжае Возера!» І ўжо на наступны дзень дырэктар дэпартамента культурнай спадчыны і выяўленчага мастацтва Мінкульту РФ Рамазан Калоеў распарадзіўся: выдаць!

Адным словам, насуперак пратэстам супрацоўнікаў і рэстаўратараў, дырэктар музэя Уладзімір Гусеў не стрымаваў націску, і з снежня 2009 года абрэз ужо быў у новазбудаваным храме Аляксандра Неўскага. Чаму? Прапросту будаўнік пасёлка, дзе катэдж каштуе ад 820 тысяч да 6 мільёнаў, — праваслаўны бізнесовец, гаспадар фонду «Іванава справа» Сяргей Шмакаў. І ён жа — апякун Багародзіцкага сабора ў Тарапцы, дзе калісьці знаходзілася Адзігітрыя, учёсак якога дапамог перакрыць дах і купалы.

Але галоўнае — не гэта, а унікальны для РПЦ прыход, які складаеца скрэб з мільянеру. Невыпадкова, праз два дні пасля прыбыцця абрэза Полацкай-Тарапецкай у «Княжае Возера» Кірыл.

* * *

Між тым, вяртанне мошчаў св. Ефрасінні ў 1910 годзе ў Спасаўскіх храмах было таксама не канчатковым. У гады бальшавіцкага панавання рака-захавальніца святой была ўскрытая бязбожнікамі дзеля экспертызы, адпраўлена на атэстычную выставу ў Москву, потым у Віцебск. І толькі пры немцах, у часы акупации, вярнулася на сваё пачаснае месца. Будзем спадзяванца, што калі-небудзь св. Ефрасінню дачакаеца вяртання ў свой горад святога Крыжа. А магчыма, адведае радзіму і Полацкай Адзігітрыі.

КУЛЬТУРА

16

► АГЛЯД

АД НАЦЫЯНАЛЬНАГА ДА СУСВЕТНАГА

Аляксей ХАДЫКА

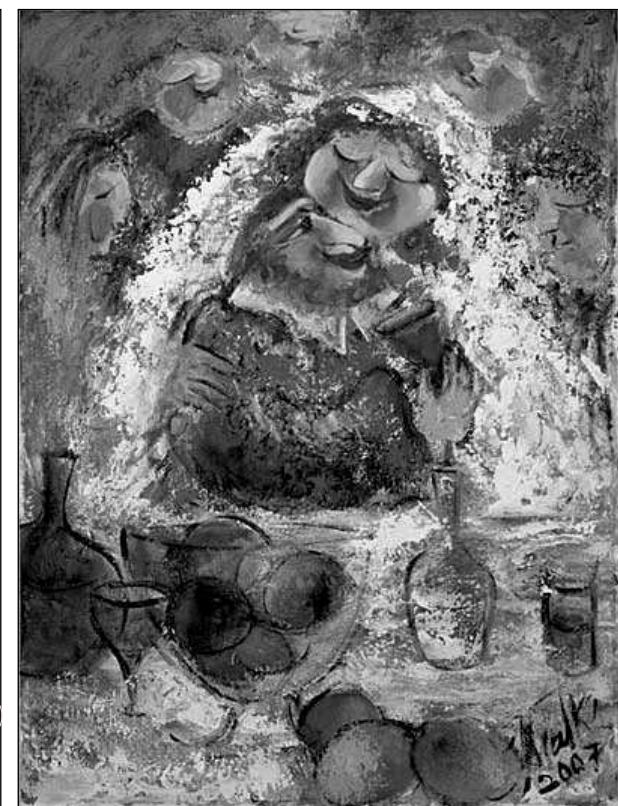
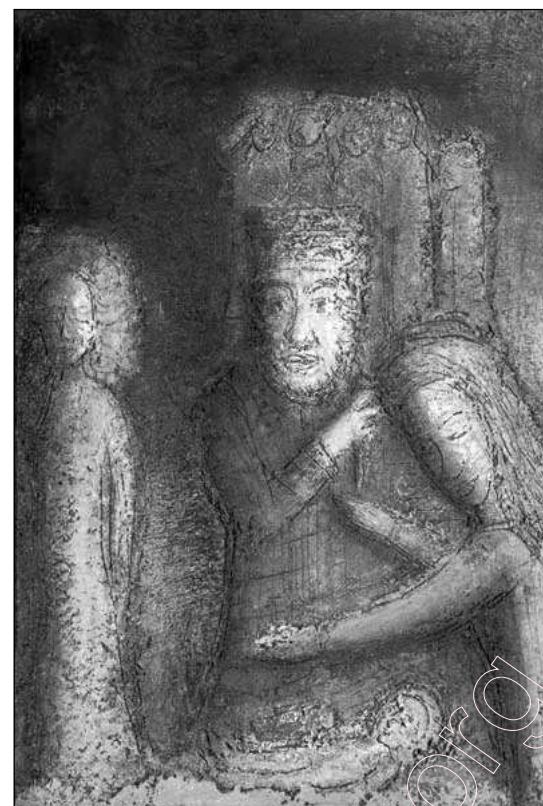
У залах Нацыянальнага мастацкага музея разгарнуліся экспазіцыі двух беларускіх і адной ізраільскай мастачкі, адметныя яскравай своеасаблівасцю стылю кожнага з аўтараў.

Пах фарбаў на выставе «Жывапіс разнастайнасці» Мацвея Басава — сведчанне актыўнай творчай практыкі гэтага мінскага мастака, які днём адсвяткаў 60-годдзе, а ў экспазіцыі прадстаўвіў плён працы апошніх 15 гадоў. А таксама вынік своеасаблівой тэхнікі, якая прадугледжвае нанясенне на паверхню карціны тоўстага, пастознага слою фарбы, што стварае незвычайную рэльефную фактуру, зрокава падобную да паверхні грубай гліны або пяску. З гэтых пяскоў, якія цягніце называць пяскамі часу (бо тэмы Басава — то біблейская, то адвечна паэтычныя вобразы жыцця і кахання), выступаюць твары, фігуры, постаці, высветленыя вібруючымі плямамі колеру на тэракотовым, шэрым, зялёным фоне.

Асацыятыўныя матывы, выкліканыя карцінамі, — старожытная кераміка, жывапіс катаком-

ных храмаў альбо першабытных пячор. Вобразы манументальныя, пераведзеныя ў простору вечнасці, але адначасова лірыйчныя, паколькі побач са старазапаветным «Майсесем» на палотнах — «Веснавы гай», квітнеючае «Дрэва жыцця» і поўныя пачуцця маладыя ў «Закаханасці». Індывідуальнасць высокага паэтычнага стылю Мацвея Басава непарыўна звязана і з падспудным адчуваннем нацыянальнай своеасаблівасці габрэйскай мастацкай традыцыі.

Апошняя выступае сапраўднай дамінантай, камертонам у другой экспазіцыі — «Веснавая мелодыя». Яна прадстаўлена Малкай Цэнцылер з Ізраіля, матэматыкам, музыкантаўцай, а з сярэдзіны 1990-х — мастачкай. Ураджэнка паваеннай Вільні (1947), Малка перанесла на палотны, у якіх ажывае каларыстыка і стыль Шагала, пярэсты, тэатральны, шумны свет габрэйскага мястэчка. Адкрытыя, жывыя, харектарныя да карыкатунасці, яе героі кахаюць, сумуюць, веселяцца, спываюць — праносячыся перад гледачом у няспынным руху, выклікаючы светлы эмацыіны водгук. Прадстаўленая пасольствам Израіля выставка паказае іншую культуру гэтай дзяржавы, па-за пастаянным канфліктом з суседнімі краінамі, мірную і поўную аптымізму.

Што тычыцца «Прастакутнікаў Несцерава, альбо Экалогіі душы», выставы Рыгора Несцерава, то гэта — своеасаблівая арт-дэкларацыя неагуанцілізму, светлапісу, у якім вобразы на мяжы жывапісу і кампутарнай графікі ўзнікаюць з яркіх колеравых і светлавых плям. Жывёлы і людзі паўстаюць у

вібруючай атмасферы мроі, сну, фантазіі. У прэм'яле да выставы мастак дэкларуе: «Чорны квадрат» Малевіча — квадрат адмаўлення візуальнага бачнага свету, яго прыгажосці і разнастайнасці, і пранікне сваё разуменне гарманічнага бышчыя чалавека і навакольнага асяроддзя. Але і ў канструкцыі Несцерава

дамінует мастацкі прыём і форма: светло, промні, зязненне як метафарычны вобраз чысціні і ёднасці свету. А выставка глядзіцца як адзінай інсталяцыяй мастака-пантэіста, алтар жыцьцем на зямлі — птушкам, жывёлам, чалавеку.

Выставы працуюць да 8 ліпеня, 28 чэрвяна і 5 ліпеня адпаведна.

► АНОНС

АДНОЙЧЫ НОЧЧУ

Віталь СУПРАНОВІЧ

Адночы ноччу на лепшай канцэртнай пляцоўцы сталіцы — у Вялікай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі — у адзінай часавай прасторы і тэрыторыі размесціцца трыво-фэст сучаснага мастацтва «Ноч музыкі». Новы праект Ларысы Сімаковіч стартуе 23 чэрвяня

Гэта летняя ночь, як неспадзяваная высокая госьця, тонкім штыром праша граfiку музыкі Джона Кейджя, Арво Пярта, Піліпа Гласа, Алана Хаванса ў выкананні амерыканскіх салістоў Крысціны Фонг (скрыпка, віяланчэль) і Міхаэля Карнацкі (кларнет).

Ноч, напоўненая мазуркамі Шапэна, абэрэкамі, куявякамі і полькамі мазавецкіх нізінаў, завершыцца «Калыханкай да Шапэна» — сумесным імправізаваным творам-прэм'ерай беларускіх кампазітараў, пакіне пачуццё здзіўлення, харства, таемнай прывабнасці і высокага, незямнога кахання.

Танцоўшчык і яго акварэлі

«Ноч музыкі» змяшчае яркі мастацкі акцэнт. Фае Белдзяржфілармоніі пераўтворыцца ў экспазіцыю сучаснага жывапісу і графікі Беларусі, а таксама выставай акварэльных работ знакамітага танцоўшчыка сучаснасці, народнага артыста Расіі Уладзіміра Васільева.

Гэтай жа ноччу на вялікай сцэне Белдзяржфілармоніі ён пакажа сваю новую харэаграфічную работу памяці Кацярыны Максімавай на музыку Ф. Шапэна. Майстар будзе на сцэне разам з салісткай Вялікага тэатра оперы і балета Расіі Дар'я Хахловай. За раялем — беларуская пляністка, лаўрэат міжнароднага конкурсу імя Ф. Шапэна — Кацярына Матох. Пад промнямі тэатральнага светла — дзве постаці танцоўшчыкаў, крэсла і раяль.

Гучанне «Ночы музыкі»

Гэтай ноччу вы будзеце здзіўлены гучаннем шапэнаўскіх мазурак не толькі ў класічным выкананні, але і ў выкананні народных аўтэнтычных інструментоў — так, як некалі чуюцца сам Шапэн.

Вы не зможаце заснуць, бо будзеце зачараўвана слухаць

сумесны імправізаваны твор-прэм'еру беларускіх кампазітараў Сяргея Картэса, Віктара Капыцько, Вячаслава Кузняцова, Аляксандра Літвінёўскага, Ларысы Сімаковіч, Дзмітрыя Лыбіна і Кастуся Яськова «Калыханка да Шапэна». Выконваць гэту калыханку будзе Дзяржаўны камерны аркестр Беларусі пад кіраўніцтвам галоўнага дырыжора аркестра, заслужанага артыста Расіі Яўгена Бушкова.

«Агучваць» салаўніцу «ноч» рыхтуюцца не толькі птушкі. На «Ноч Музыкі» запрошаны гурт з Варшавы «ZESPOL POLSKI», Крысціна Фонт (скрыпка, віяланчэль) і Міхаэль Карнацкі (кларнет) са Злучаных Штатаў Амерыкі, лаўрэаты міжнародных конкурсаў Сяргей Мікулік, Юрый Бліноў, Кацярына Матох, Юлія Архангельская, Аляксандр Палікоў, Дзмітрый Уласюк.

Святлану Зелянкоўскую мы ўбачым у ролі Кансуэлы ў музычным спектаклі «Жорж Санд, мазурка і Шапэн», а таксама ў якасці чароўнай вядучай незвычайной «Ночы Музыкі» разам з містэрам X.

Да таго ж вас чакае пачас-тункаўская філіжанка кавы і прысмакі для падзякі...

Сустрэнемся!.. Кожная нач пачынаецца з вечара... але не кожная з музыкі!..

Новы Час

Агульнапалітычна
штотыднёвая газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.

Галоўны рэдактар
Кароль Аляксей Сцяпанавіч

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНУВАЛЬNIK: Мінская гарадская організацыя ГА ТБМ імя Ф.Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае юнітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРAS РЭДАКЦIІ I ВЫДАЎЦА:
220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214.

Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 280 17 91.
novychas@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет».
г. Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 563

Падпісаны да друку 18.06.2010. 8.00.

Наклад 6000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.

Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.

Рукапісы рэдакцыя не вяртае і не рэцэнзуе мастацкія творы.
Чытальская пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.